

SWOBODA

РІК XIX. НЮ ЙОРК, Н. Й. ЧЕТВЕР, 2. ЛЮТОГО, 1911. ЧИСЛО 5.

VOL. XIX. NEW YORK, N. Y., THURSDAY, FEBRUARY 2, 1911. No. 5.

Ще одна пригадка.

В ч. 50. нашої часописи з дня 15. грудня м. р. в передовій статі п. н. ,,Наша жертвенність" була поміщена при кінці сеї статі ось яка просьба: ,,Всякі жертви (то значить: усякі датки на приватні українські школи в Галичині) просимо присилати на адресу ,,Свободи", 184 Hudson St., New York, N. Y., бо від нового року почавши, ми не будемо містити ніяких виказів з жертвованих датків, котрі не перейдуть через наші руки. Се нам потрібне конечно для евіденції, щоби можна було знати і при кінци кождого року докладно обчислити, яку квоту жертвує наша нова вітчина своїй старій посестрі".

Показало ся, що многі наші родимці сеї просьби не читали, або може фальшиво її зрозуміли... Чи сяк, чи так — нам треба додати до сеї справи ще кілька пояснень.

Усїх тих патріотів, що занимають ся збиранєм жертв на ріжнородні народні цїли, просимо взяти під розвагу, що редакція ,,Свободи" взяла на себе добровільний обовязок контролюваня складок не з пустої амбіції або якогось недовіря до поодиноких осіб. Се важка праця і дуже велика відвічальність, а таких річий не бере ніхто на свою голову без оправданої причини. Просимо зважити, що управитель ,,Свободи", на котрого руки приходять всї посилки, мусить провадити з надсиланих датків осібне діловодство, а редактор, котрий поміщує в часописи усякі поіменні виказя, мусить також мати докладний та точний перегляд з усїх фондів, а через те — він приневолений вести на свою руку окремі рахунки. Роботи богато, а користь хиба така, що не один чоловік з провінції, не розуміючи діла, назве нас всїх ,,панами" і... погніває ся.

Чомуж ми взяли на себе сей клопіт та наразили ся на нарікання і гніви деяких людий?

Лучало ся деколи попередних літ, що сьвідомий Русин зібрав між своїми знакомими якусь-там скількість долярів і відослав їх на призначену цїль до старого краю, а нам прислав поіменний спис жертводавцїв. Тимчасом стало ся таке, що тих гроший ніхто ніколи не дістав. Деж вони поділи ся? Очевидно, що мусїли пропасти в дорозі, а сей, що їх висилав, не мав змоги провірити, чи вислані ним гроші дійшли на місце призначення. А в ,,Свободі" читали всі люди, що на таку, а таку цїль було оголошено тілько, а тілько. ,,А деж гроші?" — питали ся нас нераз цікаві, або таки інтересовані люди. Зміркуйте тепер, яку відповідь могла дати наша адміністрація чи редакція на сї запити...

Таких випадків не буде, коли всї гроші висилати-ме наша редакція. До нас приходять всї краєві часописи і ми вже вишукаємо в тих часописях відповідне поквітоване тої особи чи комітету, до котрих гроші висилало ся. В разї потреби ми будемо дотичні особи чи комітети урґувати так довго, доки не дістанемо жаданої посьвідки. От тоді то буде якийсь лад і порядок, а головно: певність, що гроші не пропали, але дійшли на призначене місце і у призначені руки.

Ще одна річ. Ми (значить ся цїла Американська Русь) не можемо ніяким способом провірити, кілько властиво складаємо річно, чи як-там, на жертвенник старої вітчини. А се предцїнь цікаве. Чи не добре знати кождому з нас, яку підмогу шле Американська Русь на національні потреби галицьким братам?..

Думаємо, що кождий з наших читачів порозуміє, в чім діло і не буде гнївати ся на нашу редакцію чи адміністрацію. Що робимо — робимо для загального добра, а не для якоїсь особистої амбіції. Зрештою ми нікого не силуємо поступати після нашої програми. Нехай кождий висилає гроші куди хоче і як хоче, але нехай не вимагає тоді від нас поміщуваня на стовпцях ,,Свободи" поіменних списів ріжнородних жертводавцїв. Природна річ, що ми можемо відповідати тільки за ті посилки, котрі ми самі до краю відсилаємо, а сьвітити очима за инших — сього чейже ніхто від нас жадати не може...

Нещасливі случаї в копальнях угля.

Бюро Праці Департаменту Торговлї і Праці опублїкувало що йно в своїм урядовім Вістнику ч. 90 студію ,,Нещасливі случаї в копальнях угля", написану Фридрихом Л. Гофманом. Ся студія оперта на фактах, винятих головно з офіціяльних реляцій стейтових копальняних інспекторів, а також на підставі власних спостережень автора. Наведена праця, хоч являєть ся здебільша сполукою офіціяльних виказів, є одною з важнійших з огляду на факт, ,,що навіть два майнерські стейти не зробили однакових статистичних реляцій, і що в офіціяльних предложенях тих самих стейтів лучають ся часто за ріжні роки поважні суперечности". Студія обмежують ся до нещасливих випадків найновійших часів і то в переважній части на десятилїтє, що кінчить ся роком 1908.

Число нещасливих випадків в копальнях угля (майнах) Північної Америки протягом 20-лїтного періоду, що кінчить ся роком 1908, виносило 29.293, або 3.11 на кождих 1000 робітників. В десятилїтю, що кінчить ся роком 1906, т. є. за найновійший період, котрий для инших угльокопних країв був корисний, пересїчне число убитих виносило 3.13 на кожду 1000 затруднених, а се була рішучо більша смертельність, ніж у яких-небудь инших краях на сьвітї, а котрі мають також чималі засоби угля і богато копалень. Так прим. в Злученім Королївстві (Анґлія, Шкоція і Ірляндія) се відношенє виносило 1.29 на 1000 працюючих, в Австрії 1.35, в Франції 1.81, а в Прусії 2.13.

Наведені цифри (3.11 і 3.13 на 1000) не належить розтягати на цїлу Північну Америку в цїлости, але треба взяти під розвагу осібні ґеоґрафічні секції. Розважуючи відношенє сих чисел по секціям, прийдемо до висновку, що у Східній Центральній секції, в яку входять зах. Кентокі, Ілїнойс і Індіяна, нещасливі случаї виносили за 20 літ, кінчаючи 1908 роком, лише 2.25 на 1000 голов, підчас коли в Западній секції (Кольорадо, Ню Мексіко і Юта) се відношенє було 6.4 на 1000, а у секції Побережа Тихого Океану (Pacific Coast section) (Вашінґтон і Брітіш Колюмбія) 7 на 1000. З сього зіставленя виходило би, що зміна у відношеню нещасливих случаїв залежить від ріжних копальняних метод та й від ріжнородности углевих жил дотичних секцій.

Се відношенє зміняєть ся з року на рік доволї значно, але від 1899 воно ніколи не упало низше, як 3 на 1000. В 1907 р. видерла смерть понад 2800 жертв, а відношенє досягнуло цифри 4.15 на 1000 осіб.

Теперішня промислова й соціяльна важність проблєми копальняних випадків окаже ся з факту, що в 1908 р. було занятих в копальнях угля висше 700.000 людий, а смертельних випадків було 2.723, або 3.82 на 1000 робітників.

Одно більше нещастє в копальні може спричинити велику страту в людях і притягнути тим способом загальну увагу суспільности; однак всї такі більші нещастя, взяті разом від 1869 до 1910, дають лише 12.6 процент з цїлого числа погибших за весь той час т. є. за кругло 40 літ. Величезна більшість випадків лучаєть ся поєдинчо або в невеличких ґрупах, а через те не звертає на себе публичної уваги. Сї поєдинчі, чи малогуртові случаї виправдують ся ріжними причинами.

Найважнійшою і найлїпше означеною причиною сумних случаїв є упадок угля або надголовка (угльової повали). За 10-лїтний період припадає на сю причину 46.6 процент всїх нещасливих випадків, наколи на ріжнородні експльозії виходить 25.2 процент, а на майнерські вози 12 процент.

Рід та якість сьої роботи велять здогадувати ся, що найбільше жертв буде поміж майнерами і їх помічниками. Так воно й справдї було і не належить дивувати ся, що 55 процент усїх убитих осіб в р. 1908 припадає на самих угльокопів.

Число нещасливих случаїв залежить в великій мірі від довготи або скількости майнерського досьвіду чи вправи. З 1669 убитих в Западній Вірджінії в десятилїтю, що кінчить ся роком 1908, одна пята часть припадає на людий, які були менше віж один рік при працї в майнах, а понад 60 процент на тих, котрі занимали ся сею роботою менше пяти років.

Пересїчний вік людий, убитих случайно в копальнях угля підчас 1908 р., був 31.8 літ. На вік 32 літ нормальне ожиданє виносить 31.51; коли-ж ми се число помножимо числом убитих осіб (2660), то загальну страту років, як результат нещасливих случаїв в копальнях угля за рік 1908, можна приняти що найменше на 84.000.

Майнерські методи в Злучених Державах не тїшать ся великою славою, а приписи обережности покликані чинники легковажать, або їх не уживають в практицї. Богато стейтів не признають законів, виданих проти уживаня дїтвори до фізичної працї, а через те нещасливі случаї забирають чимало дїтий, які повинні бути в школї. В 1908 р. було десятеро 13 і 14-лїтних, а тринайцятеро 15-лїтних дїтий поміж тими, яких смерть в копальнях угля виказали офіціяльні справозданя. Чужоземні робітники, без ніякого досьвіду в майнерськім ділї, наймають ся до працї в копальнях у великому числї, а нерозуміючи видаваних приказів, або занедбуючи найпримітивнійші правила при виконуваню своїх обовязків, наражують на небезпеченство не тільки свої власні житя, але і житя второпних та досьвідчених робітників. Автор промовляє за лучшим вишколенєм майнерів та за лїпшим підготовленєм наставників, суперінтендентів і екзамінаторів.

Повинність працьодавців і винагорода робітників.

Недавно виданий Вістник ч. 90 Бюра Працї Департаменту Торговлї і Працї присьвячує богато місця справі повинности роботодавців і винагороди робітників. Стаття, написана Lindley-ом D. Clark-ом, зсумовує усї міри, підприняті недавно правительством Злучених Держав і урядами поодиноких Стейтів, які застановляли ся над змодифікованєм дотеперішних законів, відносячих ся до сього предмету. Автор описує наперед системи дотичних повинностий і винагород, а відтак подає коротку історію федеральної та стейтової леґіслятури дотично сих систем, наводячи користи з сьої роботи всїляких федеральних та стейтових комісій, які були назначені до висліджения повинности працьодавців і винагороди працюючих. Говорить ся тут також вичерпуючо про діяльність працьодавців та робітницькі товариства, а крім того наводить ся в цїлости недавно ухвалені закони нюйорського стейту, які відносять ся до сеї самої справи.

Инша стаття в згаданім Вістнику подає результати відбувшої ся в Чікаґо конференції, на якій стейтові відпоручники радили над справою винагороди за нещасливі випадки в промислї, а з тим також і оконечні заключеня сеї конференції.

Трета стаття в тім самім Вістнику розбирає і предкладає в сумаричній формі многоважні риси систем винагороди для чужоземних робітників, які під пору обовязують в ріжних краях. Сей огляд наводить загалом 26 країв, які правними постановами увели в себе певну систему винагороди робітників на случай промислових випадків.

Єще одна стаття в наведенім Вістнику застановляєть ся над коштами забезпеченя повинности роботодавців і винагороди працюючих в Злучених Державах і в ріжних чужих краях. Ся статя є результатом студії Miles-а M. Dawson-а, а її наміром — означити видатки працьодавцям на сбезпеченє нещасливих випадків в промислї під ріжнородними системами відвічальности роботодавців і винагороди робітників на теперішню пору в розмаїтих краях. Вимагані премійові рати, звичайно в формі відсотків з побираної платнї, подано у великій листї промислів для Австрії, Бельґії, Данії, Фінляндії, Франції, Німеччини, Великої Британії, Італії, Нідерляндії, Норвеґії, Швеції, Швайцарії, Канади і Злучених Держав.

Примітка Редакції: Обі повисші статі надіслав нам: ,,Department of Commerce and Labor (Bureau of Labor), Division of Publications, Washington" з застереженєм, щоб сих статий не подавати до прилюдної відомости перед днем 23. січня 1911.

ГАЛИЦЬКІЙ УКРАЇНІ.

Український сину,
Борись без упину,
Пімсти ся за кров Твого брата.
Тільки умно, сьміло,
Бери ся за діло,
А проженеш Ляха-ката.

Інакше, мій брате,
Мусиш утїкати
За гори десяті і море.
І там в ,,майнах" згинеш.
Чи в воду ся кинеш:
За щастє, чекає тя — горе.

Отже разом в руки
Беріть кріпкі буки,
Гоніть проч Ляхів негідних.
Щоби памятали,
Як нас катували,
Руських хліборобів бідних.

А як так ся стане,
Тоді і ми з вами
Будемо Бога благати,
Щоб Ляхів проклятих,
Ворогів завзятих,
Вигнав із нашої хати.

В. А. С-кий.

ЖЕРТВИ НА СТРАЙКЕРІВ В ВЕСТМОРЕЛЯНД КАВНТІ, ПА.

На руки підписаного надіслано:

Комітет, вибраний відділом 243, (Василь Мішкевич, Гавр. Співак і Василь Костів) назбирав по приватних людях	$ 8.40
Відділ 243 Р. Н. Союза, West Pullman, Chicago, Ill.	5.00
Відділ 165 Р. Н. Союза, Burnside, Chicago, Ill. з каси	15.00
Члени від. 165 Р. Н. С. зложили	12.65
Відділ 206. Р. Н. Союза, Woonsocket, R. I. з каси	5.00
Члени від. 206. Р. Н. С. зложили	5.05
З Belfield, N. D. надіслали:	
Стефан Іванюк	5.00
Николай Іванюк	4.50
Стефан Ангелюк	1.00
Іван Фочак	1.00
Іван Косіянчук	3.00
Григорій Струченський	2.00
Николай Клим	50
Разом	$71.10
Квітовано в ч. 4. ,,Свободи"	158.95
" " 5. "	10.00
Загальна квота	$240.05

В імени бідних страйкерів складаю сердечну подяку усїм висше згаданим жертводавцям; рівночасно прошу і други Відділи рівнож причинити ся хотяйби і найменчою лептою до злагодженя біди нещасних наших братів.

Д. Капітула,
предс. Р. Н. Союза.

E 19

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В ГАЛИЧИНІ.

ЕВГЕНІЙ ГРЕБІНКА.

ЧАЙКОВСЬКИЙ

Роман з козацької старини.

З російського переклав
КСЕНОФОНТ КЛИМКОВИЧ.

(Дальше)

Перші два стихи говорять якимось швидким речітатівом, а третий сьпівають голосно, проникущо. І, Боже мій, який колот підійметь ся в муравельнику від сього крику; в секунду все чорне поколіне всиплеть ся на верх, сторожі хапають личинки заколот, бігане — і личинок наче не було: тільки деякі муравлі шмигляють з кінця в конець муравельника, як-би стараючись дізнати ся причину колотнечі; другі таскають соломки і тими колодами завалюють входи в свої підземеля...

От причина крику „Татаре йдуть!“, як ви коли-небудь його вчуєте тепер на степах України.

А в старину таку появу представляло майже кожде село від зловіщого крику „Татаре йдуть!” і Лубни дуже були похожі на муравельник. Вість о близькім нападі Татар бистро рознеслась по городу: хто чистив оружє, хто робив набої, хто наточував шаблю, хто зносив добро у церкву. А в церквах сьвященики в церковних ризах служили молебні; товпи жінок, упавши на коліна на церковнім помості, голосно молились і плакали; часом заходив туди козак, бив поклон до землі, ставив сьвічку перед образом Спасителя і поспішно виходив занятись своїми роботами; гонці скакали в околишні села; з сіл ішли товпи народу боронити і ховати ся в кріпость, ішли жінки, несучи на руках немовлят; гнали скотину; голосно гомонів народ, баби кричали, діти плакали; скотина сумно ревіла, безглуздо дивлячись на незнакомі улиці й доми. На Касяна дивив ся народ з якимось особливим поважанєм, як на Запорожця, та ще такого, що вчора потикав ся з Кримцями. Полковник на кони неперестанно скакав по улицях; за ним Герцик і Касян. На валу набили гармати; поставили сторожних; гармаші сиділи на лафетах; до воріт навезли колод і каменів, щоб на ніч завалити їх; на валу в осібних земляних печах поставили котли, наповнили їх смолою і олієм, підложили під них дров і сухого очерету, щоб в разї потреби духом закипенити їх та й обливати з валу Кримців. Під вечір все було готове; завалили ворота кріпости, розложили на валу сторожеві огні, і полковник, змучений денними працями, пішов на мінуту спочинути, приказавши Герцикови не спати до півночи, а з півночи збудити себе. Герцик повів Касяна в свою комнату, хоч сиру, темну, і з залізними решотками, але ясно осьвічену огнем, що палав у печи: там пеклась баранина і в горшку варилась смачна варенуха. Приємно було старому Касянови відпочити й порозкошувати, і попоїсти, і підкріпити сили веренухою після тяжкої їзди, добровільного посту, двох безсонних ночей і двох днів проведених в трівозї. Касян хоч був Запорожець, і літ двайцять-трийцять назад прогуляв би ще й сю ніч, однак літа взяли своє: після куска масної баранини і кількох чарок теплої варенухи, на нього найшла лінь, утома, рука в плечу заболіла, ноги стали наче несвої, очи що хвиля злипались і наконець він, схилившись на лавку, захропів молодецьким сном.

V.

„Бач, чортяка! бач, падлюка,
Як умудрував ся!
Се вже, бач, німецька штука!“
Твердовський озвав ся.
Гулак-Артемовський.

Зажурила ся Хмельницького сідая голова,
Що при ньому ні сотників ні полковників нема.
Час приходить умирати,
Нікому поради дати.
Українська дума.

Розсьвітало. Проснув ся Касян, протягнув ся, зївнув і, подивившись у вікно, проворчав: „Старий став Касян! не стямившись проспав до ранку.” В розбите вікно, через решотку, віяло ранішньою сьвіжостю; десь недалеко чути було шелест, наче-б ходив чоловік. Касян підійшов до вікна; за вікном вузьке подвірце, огороджене високою стіною, на подвірню нікого не було; тільки воробець, сидячи на галузці якогось сухого корчика, надував ся, щолопав своє пірє і стріпував ся. За дверми впять дали чутись кроки; Касян живо глянув по комнаті — нема його оружя; підійшов до дверей — двері замкнені. Протяжно свиснув він і відійшов.

Штука! — ворчав Касян, ходячи по невеликій комнаті, — німецька штука! Хитро, щоб він першою галушкою вдавив ся! Та як бо не хорошо! не доведи Господи, як не хорошо! Де то хто видів: запросити гостя, упоїти, забрати оружє, та й запертн в клітку? Не хорошо! Що, чи я їм дрозд який, чи що? На що мене держати в клітці?... Дурень я, не догадав ся вчора, коли прийшов в отсю огидну тюрму. Розбити було німецькому козакови голову, примовляючи: „не води гостити в тюрму вольного Запорожця!” Так ні, піддав ся старий дурень! Сам увійшов, сивий баран, з загороду. Не дарма отсей перевертень так підбивав ся, підїзджав до мене, мов парубок до чепурної дівки, і об Чайковськім розпитував, і о Марині, і пив їх здоровлє, буцім вони йому рідня яка!... Не догадав ся, ню просту не догадав ся! Що я йому за приятель? Правду кажуть: коли чоловік ні з того ні з сього тебе ласить, стережись: він або обманув, або обманути хоче...

За дверми опять почулись кроки. Касян підійшов до дверий і сильно ними затормосив — нема одвіта. Тільки з надвору застукав тяжкий замок.

— Гей, ти! чуєш, ти! відозви ся! Коли ходиш, то й говорити вмієш. Хто там?

Мовчанє.

— Ну, щож, ти не одвічаєш? — продовжав Касян, — язика нема? Певне не чоловік ходить; се корова ходить.

— Брешеш! не корова, а козак, — одвічав за дверми голос, обиджений неприличним зрівнанєм.

— Аж на силу відозвав ся! Скажи мені, будь ласкав, що за комедію зо мною грають? Чого мене замкнули тут? Певне боялись, щоб я в хвилю не зруйнував вашого города? га?

Мовчанє.

— Та що-ж ти не говориш? Відозвавсь було як чоловік, — і замовк, мов риба!

Мовчанє.

Касян махнув рукою і зачав ходити по комнаті; підійшов до вікна: там знову тілько воробець весело скакав по сухих гилочках счахлого корчика і повертаючи в гору головку, перекликав ся з товаришем, котрий відзивав ся десь на стрісі. Касян плюнув — воробець полетів; усе стало тихо.

— Жидівська птаха! — сказав Касян, відходячи до своєї постелі, сів і задумав ся.

Бог знас, що думав Касян; але певне щось не дуже веселе, тому, що, муркотячи собі в півголоса, мало-по-малу перейшов в пісню, і засьпівав звісну на Україні, зрушаючу думу о утечі трьох братів з Азова.

Із города із Азова не великі тумани підіймали ся:
Три козаки рідні брати з тяжкої неволі убирали ся.
Двоє кінних, третий пішний в слїд за братами спішить;
По коренях, по каменях менший брат босий біжить;
Ноги білі о камені розсїкає,
Кровю теплою слїдочки заливає,
Кінних братів доганяє
І словами промовляє.
„Станьте, братції, бистрих коней попасіте,
І мене молодшого брата, підождіте...“

З перших зіршів помітив Касян, що невидимий голос за дверми підтягав йому. Касян засьпівав голоснійш, зачав виводити голосом трудні переходи — голос вгорував йому вірно. Касян не видержав і, не кінчивши пісню, закричав:

— Славно, брате! їй-Богу, славно! І голос у тебе хороший... Ти до кінця знаєш отсю пісню?

Голос умовк.

— Дивний чоловік! — продовжав Касян в півголоса, — сьпіває хорошо, а говорити не хоче.

— Говорити не хоче! — сказав сам до себе козак в півголоса, — рад би говорити, та коли не звелено!

— А! от що: говорити не звелено, так певне сьпівати можна, коли сьпіваєш.

І Касян засьпівав:

Ой на горі явір, явір зелененький...
Скажи ти мені всю правду, козаче молоденький:
За що мене невинного в тюрму посадили?...
Зелїзним запором тюрму затворили?

— Ну, що-ж ти не сьпіваєш? — сказав Касян.

Видко вартівникови сподобала ся розмова в новім смаку: за дверми дав чутись тихий сьміх, перериваний словами: „Сказано, Запорожець! От, причта!“ — потім сьміх трохи вспокоїв ся, і вартівник засьпівав на той сам голос:

За що тебе посадили, я того не знаю;
Я так собі чоловік, моя хата з краю.

К а с я н.

Та якому-ж я завдячив собачому сину,
Що не в поли, а в тюрмі я може загину?

К о з а к.

Ой спить козак під горою, шабля з боку,
І мушкет і кінь пасеть ся не далеко.
Прийшли люде темною нічю по легоньки,
Обібрали козаченка по тихоньки;
Так пан велів, старший велів, говорили,
Та козаченька в темницю затворили;
А темницю замком занер паньский чура:
На нїм одїж козацькая, а натура...
А натура не козацька, не...

— А в солому!... Бач, як вис! — закричав за дверми строгий голос. — Що, ти на вулицю вийшов?... на вечерницях?

— Менї говорити заказали, а сьпівати не заказали, так я сьпіваю зо скуки...

— Мовчи! „Сьпівати не заказали“!... Розговорив ся; я тебе навчу... Він спить?... не чути?

— Ні, не спить, вже й сьпівав пісні.

— То-то ти своїми криками та витєм хоч би й мертвого розбудиш... Не дав гостеви спокою...

Після сього загреміли замки, заскрипіли двері, і дали чутись кроки під вікном Касяна; небавом він побачив між решоткою обличє Герцика.

— Здоров, дядьку! здоров, старий!— говорив Герцик усьміхаючись...

Касян мовчав.

— Не сердись, хоробрий Запорожцю, не сердись, лицарю! Не моя вина, бачить Бог, як я люблю тебе; вже за одно те люблю, що ти дав притулок мому бідному другови Олексію! Що він тепер пороблає?...

— Чого тобі хочеть ся? Відвяжись від мене! — грубо сказав Касян.

— Чого менї хочеть ся? Ой, Боже-ж мій! Нічого менї не хочеть ся, я зо всього доволен, з ласки полковника, — славний чоловік полковник, тілько хитрий, підозрющий... Цілий день учора все відведе мене на бік та й каже: „Я боюсь, Герцику, сього Запорожця; хто знає, може він підісланий Кримцями, та їм і ворота отворить“. — „Бог з вами, пане мій, говорив я, чи такий се чоловік? та він і дочку вашу приберіг у себе; та він і виглядає не так.“ — „Ні, каже полковник, менї не вірить ся, щоб моя дочка була жива”. І все такої нісенітниці... навіть хотів допрошувати тебе...

— Мене? — голосно сказав Касян. — Допрошувати Запорожця?

— То-то й єсть, а робити нічого: сила солому ломить!... На силу я упросив, щоб тебе посадили в тюрму.

— От за се спасибі! Видко, що добрий чоловік.

— Іменно добрий. Не лякай ся Касяне, тобі буде добре: ти будеш і ситий і пяний, а коли проженемо Татар, і полковник побачить, що ти не винен, що в тебе нема з ними нічого, то ми й поїдемо всї до тебе на зимівник. Полковник простить дочку, вона приїде сюди з чоловіком, і підуть бенкети та веселощі. Ой, ой, ой! що за бенкети будуть!... Не скучи, Касяне! Не сердись на мене, я тобі добра бажаю; та як впустять, не кажи полковникови, що я був у тебе: він дуже підозрющий чоловік, і менї лихо буде! Прощавай, Касяне!... Не сердись на мене, не скучи, і їсти й пити принесуть тобі в волю; спочивай з дороги...

(Дальше буде).

РОДА-РОДА.

Страшна ніч.

(Пригода з полудневої Угорщини).

Я видавав тоді „Палянкійський окружний листок” та тішив ся ласкою цілих пятьсот, в части майже вірних передплатників.

Якось одного вечора впадає у кімнату мій вірник, Михась, та з усіми признаками найбільшого переполоху кличе: „Пане редактор!... Пане редактор!...”

„Що стало ся, Михайле?”

„То ви ще не знаєте?... Янчі Бедо появив ся в нашій околици!...”

„Що?... — чортиб!... Михайле!... Янчі, сей славний розбишака?...”

„Оттой самісінький, пане редактор. Сидить в дебрах мійського ліса, таки зараз тут, за Палянкою...”

„Неможливе!...”

„Але так!... Я добре чув, як про се говорили наші два поліціянти. Завтра рано роблять на нього облаву. А-я!...”

Завтра рано — два поліціянти — Янчі Бедо. — Менї видало ся, наче-б через мою голову перейшов торнадо. Значить: треба як найскорше ділати. Коли-б так менї іменно поталанило ще сеї ночи поговорити з розбишакою, ого — тоді, мій угорський конккуренте, що видаєш „Палянкай Непляп” — пиши пропало!... За одним махом знищив-бим його. Пропавби разом з своєю конкуренційною шматою, як собака на ярмарці.

„Михайле!...”

„Пане редактор?”

„Скидай своє дрантє!”

„Пане ред.....!?...”

„Скидай штани, коли тобі кажуть! Вбираю ся в них і йду побачити ся з Янчі Бедом!”

„Ви.... ви... ска.... сказили ся — — перепрашаю... я хотів сказати: наложите головою....

„Ще ні — але може колись пізнійше. А тепер скоро, Михайле!”

І послушний Михась вижичив менї свою лїберію.

— — — — — — — — —

Точно о годині другій в ночи зі сльозами в очах ми розпрашали ся з Михайлом, який відвів мене аж над сам беріг Дунаю.

„Пане редактор!... Пане... чи... чи ви маєте зі собою... збрую?”

„Так, Михасю, маю тут револьвер.”

„То дайте його сюди. Ще готово стати ся якесь нещастє.”

„Так... але Янчі Бедо...”

„Сей стріляє лїпше і скорше, як ви.”

„Твоя правда, Михасю. — Бери сю пукавку.”

„А пильнуйте ся, пане, перед шандарами!”

„Невже-ж?...”

„В тім костюмі сейчас вас арештують.”

„То мій одяг не викликує до мене довіря, Михайле?”

„Так обдертий, як ви, то певно не є навіть сам Янчі Бедо. Добраніч, пане редактор.”

„Добраніч, Михасунцю. А не забудьте порозсилати листів, коли до полудня не верну.”

„А-я. Певно, що не забуду. Оставайте здорові, мій папоньку золотенький.”

— — — — — — — — —

Чорна, непроглядна ніч. Крізь гробову тишу чути лиш один монотонний, зловіщий хлюпіт води у Дунаю.

Вогко і зимно на березї. Самотою в ночи — в Угорщині, до сего ще в полудневій Угорщині — та ще в отту пору, коли усї бідаки так дуже голодують! Як се все скінчить ся? Хиба може вертати назад в місто? Але згадка про „Палянкійський окружний листок”, про страшну конкуренцію „Палякай Непляп” додала менї ґіґантичних сил. І коли так продираю ся крізь хащі, у холоді вогкої ночи, поволи починає виповнювати ся моя внутрішна пустка якоюсь новою житєвою відвагою. Починаю роздумувати, як менї дальше поступати. Передовсім виломлюю здоровезну коляку з надибаного плота. Се на всякий случай якась оборона. Тепер вже з геройською відвагою звалаю долї рікою.

Йду уже чверть години. — Мої кроки голосно лунають по гостинци, начеб виложено його самими камяними плитами. Дальше двайцятьох кроків годі щонебудь побачити.

І тут нараз стало ся щось таке, чого до самої смерти не забуду: наче з під землї виросла передімною якась чорна стать з рушницею через плече.

Стаю. — Він — також.

Пускаю ся йти поволи дальше і гадаю: найлїпше ще не зраджувати ся з ніякою боязню. Він — йде також — за мною. Боже!... Щоб хотяй якийсь жандарм десь навинув ся. Лїпше вже його бачити, як йдучу за собою свою власну гробову плиту. Чую вже — як чорний чоловік мене... так, безперечно, се ніхто иньший, лиш Янчі. На всякий случай однак не позволю йому йти за мною. Лїпше скора смерть як така довга, страшна непевність.

Пристаю — він також. Збираю усю мою зимну кров і відзиваю ся з найбільшою вічливостю, на яку мене лиш стати в виду грізно вистаючої з за його плечий стрільби.

„Добридень, брате. — Чи ти також т а к и й?”

„Що за т а к и й”, — питає чорний, і якось підозріло починає совати стрільбою по плечах.

„Но... власне... т а к и й” — говорю вже трохи менче певним голосом і ілюструю свої слова много-говорючим рухом руки в напрямі кишені. Серед страху — бачте — я зовсїм забув, що ніч була темна і він ніяк не годен був видїти моїх обяснюючих рухів руками.

„Не розумію, що хочеш” — відказав мій страшний товариш.

„Но... т а к и й... чи не розумієш мене?” — питаю його дальше вперто.

„А... ти певно думаєш: такий безталанний товариш?”

„Так, так!...” — Безталанні товариші — отже так називають себе тутешні розбишаки.

„Так — і я також є бідний, безталанний товариш” — почав я дальше.

„Але, здаєть ся, доперва щойно початкуючий” — відповів він і приступив до мене уже з більшим довірєм.

Зірвати з носа окуляри і мигом ховати їх у карман — було для мене ділом одної секунди.

„Як, як?... Гадаєш, я — початкуючий?...” почав я кричати обиджений. „На кождім пальци можу вичислити тобі одну крадїж!”

„І я також — тілько мусїв-бим мати в такім разї трохи більше рук,” відповів він весело — — і ми почали йти побіч себе в напрямі — місточка.

„Як довго просидів ти в тюрмі в... N. N.”... почав він по хвилині.

„В тюрмі?... Гм... Ні одної мінути! Кождий раз мене виправдали!”

Свиньске маєш щастє! Я просидїв 20 лїт в „X Y.” І—за се мабуть—лупнув мене так сердечно по плечах, що менї аж іскри бризнули з очий. — Господи, щоб він лиш не спізнав ся на моїй маскараді!

„Неможливе!... Виглядаєш ще зовсїм сьвіжо,” — відповів я, хотяй без моїх окулярів не мав навіть найменчого поняття, як виглядає його лице.

„Сьвіжо? Милиш ся, братку. Противно, мої барки вже неодно перенесли...

„Перенесли?... А що властиво вони переносили?” — питав я дальше.

„Всячину. Однак я не є злодійом з професії, волю управляти шляхотне ремесло мордерця.”

„Мордерця?” — закликав я з одушевленєм, дзвонячи зубами. „Витай менї, братчику! В такім случаю ми є товариші по фаху. А богато ти вже, гм... теє....?” Послїдне слово стануло менї наче кісткою в горлї, а зимний піт так і залив усе чоло.

„Ніби гадаєш: полоскотав попід горло?”.. спитав він рівнодушно. „Гм... певного числа не знаю — зараз... я почав від мого діда...”

Господи! Коли маю йому заімпонувати, то треба менї вдарити у инші струни. Конче треба менї, так на борзї, зарізати рівнож якогось свояка, але про се говорити бракувало менї відваги. Но — коли вже конечно мусить бути — кат бери усе — жертвую свою тещу.

„Великі духи завеїгди притягають ся взаїмно” — почав я розказувати, „і я рівнож почав від те....”

„Що?” — рикнув він сьміхом — „невжеж від тещі? Фушер! Сю я лишив собі на закуску!”

З драбугою ніяк не дійти до ладу — я се вже бачу. І признаю ся йому до сего та продовжую: „Недавно сему... гм.. пару днів тому... вступаю в один самітний шиночок. Бачите, там було до забрання богато кіту.”

„Кіту?!... — А се що таке?”

„Но — — кіт... Дріт... Мох.” — Ба, щоб тільки знати, якого фахового слова уживають тут злодії.

Він менї помагає: О. — ти певно думаєш гроші?”

„Так. Отже в сїм шиночку було много кіту. Влажу сюди лоскочу під горло жидівку” — (сего фахового вислову я навчив ся вже від него) — „полоскотав жида... і...”

„Но — і?... Справа починає мене цікавити.”

„Так — і...” Господи, зішли менї фантазію з якогось кримінального роману! Все одно!... Сьміло в перед!... „Отже полоскотав і діти і... і..

„І... дураків” закричав він люто. „То всьо брехня!”

Як його переконати, що се все правда?... Дати слово чести?... — Сьмішно!... „Гм... гм... Клену ся на Меркура” — кажу — „що се сьвята правда!”

„Що???... На якого Кура?... спитав він недовірчиво, менї аж полекшало, що він сього слова не зрозумів.

„Кура?...” — вдав я здивованого. „Слова: „Кура я зовсїм не мав між пальцями.”

„Нехай!... Отже що стало ся дальше з тими „полоскотаними?” Ми стануди при службі” — питав він немилосерно дальше.

„А — правда! Слухай, брате! Отже в сю хвилину впадають два жандарми!”

Він зручним рухом перекинув стрільбу на друге рамя і сказав: „Починає свитати — ходім скорше. Отже, що хотіли сї два шандарі?”

„Природно, я дав ногам знати.”

„Кому, кому дав ти знати?...”

„Но, я втік... Втікаю, втікаю що раз то дальше і дальше, аж добіг до Дунаю — і тут скочив у воду.”

„І не було тобі зимно?...”

„Ні, бо я був тепло одїтий!”

„Кажу тобі, ще раз: ходи! Стає вже зовсїм ясно. Мушу зашити ся.”

„Зашити ся!?...”

„Певно! На день зашиваю ся в якусь діру, а на ніч виходжу на розбій.”

„Бррр...” Числю секунди, коли вже стане зовсїм ясно. Щоб лиш прийти до Паланки, тут коло маґістрату сейчас наробдю крику. Певно буде вже на вулици досить людий — і се мене вратує. Стало дійсно трохи яснійше. Вже можу розріжнити худощаву стать бандита — але все лиш неясно — бачте, не маю окулярів.

Наконець добрили ми якось до міста. Не маєте поняття, як я дріжав на саму згадку про се, куди він піде: чи на ліво, побіч маґістрату, чи ні. Пішов на ліво. Бачу вже докладно: запакував свою стрільбу у полотняний футерал. А то драбуга, осторожний!..

Людий вже було доволї на вулици. Коло керчиці стояла їх навіть ціла громада. В мить скачу поміж них і кричу: „Ловіть сего — се Янчі Бедо!”

Крик, вереск... Мають його... Він кричить і нараз усї — вибухають одним, шаленим сьміхом. Дріжучими руками шукаю за окулярами... насаджую їх на ніс... приступаю близше — — розумію ся з захованєм всїх средств осторожности — і бачу?...

Редактора „Палянкай Непляп”, так само як і я в обдертім, пошарпанім одїню.

Він рівнож хотів побачити Янчі Беда, та так само цїлий час бояв ся мене, як я його.

А стрільба?

Се була звичайна, довга лїнія.

Слїдуючого дня обі часописи: „Палянкійський окружний листок” і „Палянкай Непляп”, злили ся в „Палянкійський курієр”, що виходив два рази в тиждень і друкував ся двома бесїдами...

Переклав *А. П.*

Віча
в справі Фонду ім. А. Коцка.

З Філядельфії.

День 8-го січня довго зістане в памяти філядельфійських Українців: того дня відбулось там прегарне, а сумне народне сьвято, про котре власне хочу згадати.

О годині 2-гій по полудни зійшлись люди числом понад 900 до галї, щоб привитати д. І. Січинську, і спільними силами запротестувати проти насильства Ляхів, котрі знущають ся над нашими братьми в Галичині.

На естраду виступив п. С. Мусяла і гарною промовою привитав зібраних, отвираючи віче. На предсїдателя віча покликав п. Т. Грицея. Предсїдатель забрав слово, пояснюючи ціль і порядок віча, та привитав в імени всїх присутних щиро-горячими словами д. І. Січинську.

На естраду вийшла д. І. Січинська. Присутні привитали її гучними оплесками. В цїлогодинній, красно річевій мові змалювала вона житє, гнет, кривду і нужду нашого руського народу, ярко пригадуючи всї ті події, де полягли головами найкращі сини Неньки-України. Говорила про надужитя та знущанє Ляхів над Русинами, чим був для Русинів Потоцький, та довела нашу мартирольоґію аж до малого Коханьчика. Її бесїду публика переривала раз-враз оплесками і вискавуванєм погорди катам нашого народу. Відтак бесїдниця подякувала присутним за численне зібранє ся, та за оказану симпатію до своїх братів в Галичині і заохотила, щоб і на дальше не забували про свою вітчину, лиш спільними силами здобувати кращу долю.

Другий з черги говорив Вс. о. Евстахій Сидоряк, місцевий парох, про наших героїв, котрі не вважаючи на труди, не жалуючи житя, борють ся за права нашого поневоленого народу. Бесїдник при кінци поділив ся з зібраними сумною вісткою, що власне не стало між живими одного з найбільших патріотів, о. Н. Стефановича. На сю вість многим покотились сльози, і всї, як один встали в місць, щоб пошанувати память покійника. У своїй бесїдї дальше розказав він історію університету у Львові, говорив, як то наші академики боролись о належні їм права, згадав про депутацію до Відня, згадав, як вони голодували; представив зібраним обставини, серед котрих наступила смерть бл. п. А. Коцка; пригадав про його похорон, на котрім один з бесїдників говорив, що Адам є фундаментом, на котрім повстане укр. університет. Палку бесїду зібрані перeривали оплесками; від часу до часу виривались з товпи оклики: „Честь борцям“, „Славно“ і т. п., а бесїдника нагороджено гучними оплесками.

По нїм забрав слово п. С. Демків. Нема пера, котре-б вірно віддало його просту, зрозумілу, та щиру бесїду. Він заохочував до борби з ворогами, взивав, щоб всї як один встали за подоптані права. Згадав, як то ми веселимо ся з родиною, з приятелями і поспитав: „А де він!? Де Мирослав!?“ „В тюрмі!“ „За що?“ За те, що не міг рівнодушно глядїти, як вороги пробивають баґнетами руського хлопа, як стріляють його. Бесїдник своїми словами викликав голосний плач.

По скінченій бесїдї збирано жертви на фонд А. Коцка, а підчас того деклямували: Ст. Вільчинська: „Розрита Могила“, і Р. Слободзян: „Наймит“. Обі сї деклямації віддано гарно, з чутєм. Опісля з соток грудий полинув сьпів „Ще не вмерла Україна“, „Не пора“, „Ми гайдамаки“, і иньші. Наконець предсїдатель віча подякував зібраним за спокій і порядок та замкнув збори. Підчас віча секретарював Гавр. Слободзян.

Зібрано 230.25 долярів. Зложили слїдуючі: Товариство „Любов“ $10.00; „Брацтво сьв. Володимира“ $5.00; „Читальня Просьвіти“ $5.00; „Полїтичний Клюб“ $5.00; Н. Филипчук $5.00; 3 дол. М. Слободзян; по 2 дол.: Е. Шурґот, о. Е. Сидоряк, І. Демків, М. Вишиванюк, І. Пероговський; Р. [illegible]аян $1.65; С. Остап $1.50; Г. Стасюк $1.20; Н. Росолович $1.05; по 1 дол.: М. Лабич, М. Пліш, М. Мажак, І. Гайбін, С. Яловий. Г. Шаґала, П. Кознарський, А. Ціхи, М. Мацьо; М. Словік, П. Остап, М. Барановський, А. Ключник, М. Петровський, М. Поляк. І. Мосюк, С. Мусяла, В. Городиський, Т. Заболотний, В. Микитин, М. Стецько, З. Загрино, М. Метельська, І. Кречковський, І. Артимович, Г. Слободзян, Т. Шмуґ, А. Стефенків, О. Грусь, Н. Царик, М. Ленський, С. Чаплій, К. Мархаль, А. Борбар, І. Крамар, Н. Ковбаснюк, К. Стриж, М. Довбенько, С. Козак, К. Чорненько, Т. Процишин, М. Ґрандель, Халай, В. Граб, Н. Терещук, Ф. Вишиванюк, М. Качмарчик, І. Терещук, М. Самбір, С. Гнатюк, Ф. Кендзерський, Й. Грицей, А. Нукало, П. Росолович, К. Тимкова, М. Тимкова, А. Мусяла, Я. Цап, О. Шляхевич, Н. Чабай, Й. Ортинський, А. Сава, В. Рій, А. Нагірна, Р. Дуда, М. Лапський, І. Боросєвич, С. Демків, Ю. Березюк, П. Остап, Е. Бусько, В. Монастирський, Е. Сїницький; П. Мацовський і І. Паславський по 60 цнт.; Шаґура 55 цнт.; по 50 цнт.: Пукало, Труш, Стерницький, М. Слободзян, Кравчук, Ковалик, Т. Олободзян, Кшинчук, Карпович, Павлишин, П. Клим, Ванах, Е. Волян, Стечишин, Ґой, Рудик, Стебельський, Кузьмінський, Федечко, Чиш, Тадля, Вагряк. Таращанський, Стецїв, Медило, Гасюк, Біґидза, Коростинський, Бучацький, Смалиґа, Штогрин, Рибачок, І. Вишиванюк, Вучацький, Буричка, Пішичко, І. Душка, Федорко, С. Вільчинський, Кухарик, Черкас, Ю. Кузьма, А. Вурак, Н. Білїнський, Д. Свистун, М. Віль, Н. Шаґазин, І. І. Карачківна, З. Квасницька, Н. Курман, К. Шухланська, С. Пендзївол, П. Свистун, Т. Тимків, М. Рибко, М. Болоховецька, М. Швайка, М. Боднар, А. Романюк, Й. Хема, Е. Бішкова, Свирбивус, А. Васькевич, К. Герич, П. Карачук, Корчинська. Р. Ваврик, М. Панич, Н. Шотила, Е. Шоґало, В. Ґелата, В. Матолич, А. Чурай, М. Чайковська, О. Вачимлїв, С. Вара, І. Хавлюк, М. Чурай, П. Костик; по 40 цнт.: П. Джумаґа, Угольчук, Г. Гриць; по 30 цнт.: Н. Салабай, В. Метельська, П. Омелян, В. Терпелюк, Т. Якубовна, П. Боднар, М. Больнар; по 25 цнт.: Согрій, Цекот, Половчук, Шкварко, Неми, Ґерчак, О. Мучан, Штафірак, Неми, Штафірак, Шаґала, Матня, Кориляк, Войтович, Довгун, Кориляк, Максим, Нерибецький, Гайдук, Петрик, Артимович, Максим, Баран, Захарко, Вітович, Кендзера, Кучко, Чучко, Лихіцький, Нечипор; Басирський, Бедрійчук, Федоришак, Г. Бомба, Й. Мущемка, М. Білас, Н. Кенюк, І. Метельський, О. Полок, Ялемчук, Кравз, Голояд, Намовський, Черкас, Федор, Слободзян, Васильчук, Лищак, Жолобаюк, Л. Чайковська і М. Шкодовський. З повисше згаданих жертв п. Павло Кознарський і Стефан Остап, члени „Чит. Мир. Січинського“ зібрали перед вічем $52.90. Менших жертв тут не подаю.

Гаврило Слободзян
секретар віча.

З Ансонії, Конн.

В Ансонії, Конн. відбуло ся дня 11. січня віче в справі фонду імени Адама Коцка. Хотяй був се робочий день, галя виповнила ся по береги. Віче отворив п. Володимир Каськів, місцевий учитель, та в короткій, гарно обдуманій бесїдї пояснив ціль сего віча, а відтак покликав на предсїдателя п. Алексія Горбаля з Дерби, Конн. Предсїдатель подякував присутним за довірє, та покликав на заступців пред. пп. Теодора Ціркота, і Василя Вавра, а на секретарів пп. Андрія Радзїха і Григорія Пирога.

Відтак пред., п. А. Горбаль, подав до відома присутним сумну вість про смерть першого дїяча на американській земли, бл. п. о. Николая Стефановича, бувшого пароха в Пітсбурґ, Па., і завізвав віддати поклін його памяти через повстанє з місць.

Як перший з бесїдників забрав слово п. Володимир Каськів на тему: тристалїтна неволя руського народу. Бесїдник з'умів так змалювати гаразди руського народу під польсько-шляхотським і московським ярмом, що викликав у присутних крайне обурене; се обуренє дійшло до вершка, коли бесїдник розказував про теперішні гаразди. По довгій, одногодинній бесїдї закінчив, а зібрані надїлили його грімкими оплесками.

Другий реферат виголосила д. Ірина Січинська. Розказувала про українських робітників в Канадї, про їх житєбутє по безмежних степах. Опісля говорила про житє і гаразди американських робітників, висказуючи погорду капіталїстам, котрі ссуть з бідного робітник апослїдну кров, не даючи йому належитої заплати за його тяжку працю. Дальше добродійка бесїдниця перейшла на відносини в вітчині. Повно голоду і холоду, нужди, нарікань і опікунів, польських шляґунів, присїло тут руського мужика. І не дивниця, що в Галичині буденні суть такі події, як Коропець, Черняхів, Жулин, Ляцке, Львівський Університет. На сїм послїднім боролись українські студенти за свої та і цїлого народу права; і в тій борбі падає в найкраснім розцьвітї житя бл. п. Адам Коцко. Щоби звеличити память сего героя, заснував ся Комітет у Львові, котрий вислав бесїдницю за океан і припоручив її заняти ся збіркою жертв на збудованє памятника героеви. Памятником має бути „Фонд імени Адама Коцка“. Добродійка при кінци бесїди взивала присутних до згоди, солїдарности і просьвіти, закінчуючи словами, що лишень наукою і просьвітою можемо доборотись лучшої долї. Грімкими, невмовкаючими оплесками дякували зібрані дорогому гостеви.

Третий з ряду реферат виголосив п. В. Вавро. Говорив він про атентат, виконаний українським героєм, М. Січинським на польськім шляґунї, Потоцькім. — І хотяй польська шляхта запроторила його в тюрму, його дух живе поміж нами і кличе до нас: „За нарід і волю, за його права, не тяжкі кайдани, солодка тюрма! До бою сто тисяч побідників стане: пірвем всї кайдани!“

Четвертий з ряду говорив п. Н. Навроцький. Бесїдник красно обдуманою бесїдою привитив д. І. Січинську. Дальше говорив загально про просьвіту і темноту, та закінчив словами: „Учіте ся брати мої, думайте, читайте!“

Вічевики ухвалили одноголосно слїдуючі резолюції:

1.) Українцї з Галичини, зібрані на вічу в дни 11-го січня 1911 в Ансонії, Конн. висказують недовірє і погорду австрійському правительству за несправедливе поведенє його супроти руського народу в усїх його справах!

2.) Висказують нагану намісникови Галичини, і всїм польсько-шляхотським властям за їх сторонничість супроти руського народу і домагають ся їх уступленя.

3.) Домагають ся від австрійського правительства як найскоршого креованя самостійного українського університету!

4.) Взивають австр. правительство, щоб як найострійше покарало мордерцю Ґрайса, котрий замордував маленького мученика, Коханчика.

5.) Домагають ся повної самоуправи для Русинів в справах шкільних і в тій цїли жадають подїлу галицької Ради Шкільної на дві національні секції!

6.) Висказують українським соймовим послам обструкціонїстам повне признанє, честь і славу! Польським наймитам, москвофілам: ганьба!

7.) Віче констатує, що теперішна система правлїня австр. уряду є ворожа супроти українського народу і домагає ся як найенерґічнійшої зміни сеї системи!

По ухваленю і одобреню резолюцій, предсїдатель, п. А. Горбаль, подякував в імени присутних д. І. Січинській, а опісля присутним за численну участь і спокій підчас промов.

Віче замкнено народним гимном: „Який то вітер шумно грає!

Добровільних жертв зібрано на суму $67·75.

Жертвували слїдуючі:

По $5·00: о. А. Павляк, В. Каськів, А. Горбаль, А. Радзїх, Т, Ціркот; $1·50 Л. Пастушенко; по $1·00 М. Брухівський, І. Лаховський, А. Пепюк, П. Явлюк, В. Кривий. М. Хировський, М. Пятуляк, Гр. Пиріг, Н. Навроцький, А. Каськів, С. Мартинчук, С. Підбережняк, В. Шуран, И. Глива, М. Павляк, В. Варо, І. Пастушенко, Н. Онисько. Р. Бойко, М. Гірник; по 50 ц.: М. Трула, О. Грибінник, І. Вархолик. Т. Шолтис, Д. Сидоряк, Н. Загоруйко. І. Йосифишин, Н. Дацко, М. Грибінник, А. Мерещак, Т. Наджоґа, Т. Коцюба, Гр. Нечай, М. Висовський, Ю. Суптельна, Н. Сишко, К. Яцишим, М. Пастушенко, М. Владика, Гр. Горбаль, В. Українець; І. Трут, 40 ц.; по 25 ц.: І. Кобасяр, П. Кобасяр, М. Кобасяр, Н. Пивоварчук, І. Патинок, І. Уліцький, І. Собін, І. Мельник, І. Шуран, М. Стадник, Т. Ціркот, М. Озарків, М. Глива, К. Горбаль, Н. Журав, Д. Почкур, С. Бодак, Н. Феленчак, П. Мотиль, А. Леськів, П. Кичак, Гр. Воробець, Т. Стадник, Н. Децьо, І. Бішко, І. Лемчик, П. Філь, С. Солтис, С. Кріль, А. Вожинський, С. Владика, Н. Кривоніс; дрібними датками зложено $2·35.

Всїм жертводателям щире: Бог заплать!

А. Радзїх, Гр. Пиріг.

З Ню Йорку, Н. Й.

Заповіджене на день 14. січня всенародне віче відбуло ся при участи кількох соток робітників і робітниць. Люди були цікаві побачити рідну сестру нашого героя Мирослава і почути її бесїду. Тай не завели ся усї ті, що потрудили ся на сї збори, а ті, котрі не прийшли — стратили дуже богато.

Віче отворив короткою промовою п. Іван Білобрам, взиваючи присутних, щоби собі вибрали відповідну президію до переведеня зборів. Вічевики покликали таки його самого на предсїдателя, а він вибрав собі за згодою присутних двох секретарів: пп. О. Стеткевича і Н. Триша.

Перший промовив п. М. Хандога. Він вияснив коротенько ціль віча і повитав дорогого Гостя в імени всїх українських робітників.

Зачала свою промову п. Ірина Січинська. Говорила довго, але її бесїда не томила нікого, бо виголошена була ясно, приступно, тепло і щиро-сердечно. Вона дякувала присутним іменем Комітету А. Коцка за те, що заінтересували ся справою його фонду, а від себе самої — за співчутє для її брата Мирослава. Відтак стала розказувати про те, яке вражінє зробила на неї Америка і яка небезпека грозить всїм робітничим кругам, коли вони не зорґанізують ся під один спільний стяг. Потім говорила про старокраєву біду та селянські і робітничі злиднї, про найновійші події на галицькій Україні, про причини масової еміґрації галицьких нуждарів, про кривди руського народа на поли просьвітнім і економічнім, про самооборону української інтелїґенції і простолюдя — словом: намалювала слухачам таку живу та ярку картину „галицького раю,“ що присутним аж слабо робило ся на вид такого безталаня заморських братів. Не дивниця, що вічевики поликали кожде слово незрівнаної бесїдниці і нагородили її промову грімкими і довготреваючими оплесками.

По промові п. Січинської попросив предсїдатель віча, щоб присутні були ласкаві зложити свої датки на фонд ім. Коцка. Чотири особі пішли по салї з капелюхами в руках, а за той час кількох людий сьпівали модерну коляду про найновійші галицькі події.

Відтак пішли бесїди одна по другій. Кількома наворотами говорив п. Василь Мазур з Нюарку. Взивав учасників віча єднати ся в один соціялїстичний гурт під знаком червоного прапора. П. Н. Кавецький напав остро на духовенство, а з окрема на руського пароха в Ню Йорку. П. А. Петрів з Джерзи Сіті оповідав подію прибувшої з краю дївчини із сьпівачками джерзисітськими. Жалував ся притім на молоде руське поколїнє, що помітує рідною мовою і послугуєть ся в розговорах з собою анґлїйським язиком. П. Яків Корнат оправдував тих бесїдників, які накидали ся в своїх промовах на неприсутні личности і закликав всїх під соціялїстичний прапор. П. Ант. Шандрівський говорив про А. Коцка і жалував ся, що американські Русини за мало сею справою інтересують ся. Він простував також викривлені попередними бесїдниками ідеї соціялїстичні і взивав всїх Русинів держати ся кріпко своєї національности, бо тільки національна єдність випровадить наш нарід з неволї окружаючих ворогів. П. Ст. Левицький жалував ся на ньюйорського попа, а крім того говорив про хорого Ів. Хомича. Згадуваний вже попереду, п. А. Петрів пояснив вічевикам, чому попи не беруть участи в сих вічах. Цїлий ряд палких бесїд закінчив п. М. Хандога, накликуючи всїх до згоди і науки.

Предсїдатель п. Білобрам подав до відома, що призбирана на сїм вічу складка виносить $66.15. За сї жертви подякував щиро всїм присутним і удїлив голосу п. А. Петрову, котрий пропонував вибрати постійний комітет, який має заняти ся збиранєм датків на приватні українські школи в Галичині. Сю справу вияснював ще подрібно п. О. Стеткевич. Пропонований комітет вибрано, а увійшли до него слїдуючі особи: пп. Н. Кавецький Г. Щербатий, А. Довганюк, О. Заплатинський і О. Хомів.

П. предсїдатель замкнув віче, а учасники, відсьпівавши революційні пісні, стали розходити ся домів.

Н. Триш, секретар віча.

В справі фонду ім. М. Січинського.

По пок. о. Стефановичеви лишились записки, відносячі ся до фонду М. Січинського (спис жетводавців, то що) але такі нечиткі, що тільки через порівнанє буде можна їх відчитати. Тому прошу усїх, що зложили якінебудь датки на річ згаданого фонду на руки бл. п. о. Стефановича по 22 падолисті 1910 р. — нехай найдальше до 10. лютого повідомлять о тім підписаного.

Ол. Бучак, секр. фонду,
1401 CARSON STR., S. S. PITTSBURG, PA.

НА СТРАЙКЕРІВ В ВЕСТМОРЕЛЯНД КАВНТІ

Хвальна Редакціє! Відсилаю Вам в залученю 10 дол., котрі то наше Братство сьв. Арх. Михаїла, Відділ Р. Н. С. 197, в Swoyers, Pa. жертвувало на тих бідних страйкерів в Вестморелянд Кавнті. — Прошу ласкаво оголосити се в „Свободі“. — З поважанєм, Андр. Лужецький, секр. Братства.

НА ШИФКАРТУ

для хорого Івана Хомича зложили отсї добродії: Петро Понятишин, від Русинів в Монтвіл, Конн. 2 дол.; П. Спружак, від Русинів в Мейн Сентер, Канада 7 дол.; Наталія Хомяк, Мекаду, Па. 2 дол.; П. Лопачек, від Русинів з Бруклина, Н. Й. 10 дол. — Разом 21 дол. — Оголошено в числі 3-ім 5 дол. 25 цент. — Загальна квота 26 дол. 25 цент.

ЖЕРТВИ НА ФОНД „РІДНА ШКОЛА“.

Русини Українцї з Еголт, Б. К. Канада, жертвували на фонд „Рідна Школа“ в Галичині, як слїдує: по 1 дол.: В. Кібзуй і М. Врагар; по 50 цнт.: М. Олис. Мерт. Олис, С. Кардош, Й. Врабчик і П. Ісанко; по 25 цнт.: Н. Шалка, М. Шалка, С. Мокуш, М. Піторак і П. Палик. Разом $5.75.

НА РУСЬКУ БУРСУ В РОГАТИНІ

жертвували отсї добродії з Елізабетпорт, Н. Дж.: Гриць Ґенеґа 2 дол.; по 1.10 д.: Захарко Мазурик, Павло Стапко, Петро Хома, Яков Мазурик і Андрей Кіценюк; по 1 дол.: Лев Малафій, Матвій Чорний, Андрей Руднїцкий, Микита Сапса, Софрон Колодій, Ілько Могила, Мих. Костишин, Йосиф Горін, Корнель Горін, Гр. Яцків, Сень Яцків, Микита Фуртас, Максим Мельник. Івась Козярський, Феська Колодій, Яків Красновський, Ілько Ґенеґа, Федь Грушка, Гриць Пайкуш, Сень Лиґа, Гриць Конопка, Прокіп Білїнський, Захарко Колодій, Федор Кіценюк, Сень Ронїк, Яць Марунчак, Данило Сопків, Івась Кіценюк; по 50 цнт.: Гнат Могила, Андр. Фуртас, Кость Кіценюк, Юзько Чечель, Мих. Лиґа, Казько Березовський, Федь Кобрин, Матвій Марунчак, Дорко Януш і Мих. Огар; по 25 цт.: Макс Тебер, Ясько Сопків; Петро Нерода 10 цт. Загальна сума виносить $41.10. (З того 10 центів відходить за посилку). Лишає ся $41.00.

Лев Малафій.
Матвій Чорний.

E 20

„SWOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 184 Hudson Street, New York, N. Y.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
184 Hudson St., New York, N. Y.

K. KIRCZOW, manager
184 Hudson St., New York, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців ...	$2.00
в Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA“
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Не напихайте кишені ворогів своїми грішми.

Від одного старокраєвого патріота дістаємо слідуюче письмо:

Сьвітла Редакціє!

Не знаю, чи Сьвітла Редакція звернула була в своїм часі увагу на одну допись в „Ділї“ п. з. „Проч з галапасами“. Вона була опублікована десь в серпни або вересни м. р. В тій дописи була пересторога, щоби наші еміґранти в Злучених Державах і Канаді не висилати гроший до старого краю через аґентів, лиш через почту американську на Money Order. В згаданій статейці були також подані американські „фірми“, котрі тим „ґешефтом“ занимають ся.

Се річ природна, що через висилане гроший аґентами, богато тих гроший пропадає, а реклямувати годі, бо аґенти працюють для всіляких підприємств, а передовсім старають ся о свій зиск і через се виходить, що за гріш, висланий аґентом або якимсь американським банком, пересилка коштує о много більше, ніж самою американською почтою. Крім того пересилаючий не має ніколи певности, чи його гроші дійдуть на місце призначеня; чи де по дорозі, або таки в руках аґента не пропадуть, бо й таке дуже часто буває. Та хочби навіть сеї небезпеки не було, то і так ніякий сьвідомий Русин не повинен удавати ся з своєю посилкою до приватних підприємств, бо виявило ся, що усї ті підприємства стоять в звязи з Поляками, або таки є в польських руках, а Поляки висилають часть зиску на „Towarzystwo szkoły ludowej“ та на будоване каплїчек і косцюлкуф на Руси. От і тепер появила ся в „Słow-i polsk-im“ з дня 7. січня с. р. оріґінальна допись, яка доносить, що після інформації „Przeglądu emigracyjnego“ istniejący w Chicago bank polski pod firmą „North Western Trust and Savings Bank“, którego prezesem jest skarbnik stanu Illinois p. Jan Smulski, postanowił wejść w stałe stosunki z niektóremi krajowemi instytucyami finansowemi, w celu przesyłki pieniędzy emigrantów z Ameryki do kraju“.

Сьвітла Редакція зробить велику прислугу тим бідакам, котрих аґенти здирають, коли, в порозуміню зі всіми руськими часописями в Злучених Державах і Канаді, розвине сильну аґітацію против тих галапасів, що живлять ся соками нашого народа. Нехай ані один руський робітник не висилає гроший через ворожі нам аґентури, а лиш через американську почту.

З високим поважанєм
Н. Н.

Зі зрозумілих легко причин шан. автор повисшого письма не бажає собі опублїкованя свого назвиска, але ми можемо запевнити наших читачів, що ся відомість походить з дуже компетентного жерела і тому радимо над нею призадуматись.

Коли би так наші визначнїйші люди, а особливо пп. Секретарі місцевих відділів Р. Н. Союза схотіли прочитати висше наведене письмо на своїх братських мітинґах, тоді — можна сказати — ціль сеї дописи була би відразу осягнена. Се вже річ доказана, що наші американські поселенці знають добре „заслуги“ вшехпольської „Szkoł-y ludow-oї“ і всіляких польських „каплїчок“ „охронок“, та „косцюлкуф“. Вже найдурнїйший з дурнїйших — даруйте за слово — має на стільки олію в голові, що не схоче добровільно запомагати своїм грошем такі інституції, котрі повстали на споконвіку руській землї і мають на меті винародовлене нашого простолюдя. Імена Мир. Січинського, Адама Коцка, Михася Коханчика і прочих руських мучеників-героїв занадто вже звісні нашому робітникови, щоби він, забувши на всї „польські благодати“, запомагав катів свого рідного народа своєю кервавицею.

Та тут не треба навіть ніякого патріотизму. Вже сам особистий інтерес велить іти за радою нашого старокраєвого інформатора. Адже кождий з нас полагоджує свої справунки там, де найменше приходить ся за якунебудь річ платити. Нехай тільки сей, що має намір посилати гроші до старого краю, порівнає тарифу почтову з тарифою першої ліпшої аґентури, а переконаєть ся на власні очи, яка вийде ріжниця в користь першої.

Американська почта — се така солїдна інституція, якої не знайдеш і зі сьвічкою в цілій Австро-Угорщині, а може навіть і в цілім сьвіті... Злучені Держави докладають рік-річно до почтового „business-у“ великі суми, а се найліпший знак, що тутешне правительство не здирає своїх „костумерів“, але обслугує їх справедливо, а що найважнїйше — совісно, чесно і щиро. Як прийдете на американську почту з якоюсь орудкою, то з вами обійдуть ся дотичні урядники зовсїм инакше, як ц. к. польські заволоки в Галичині... Тут лучають ся часто випадки (ми знаємо їх кілька), що Русин приносить на почту лист, адресований по руськи і руським письмом і хоче його „зареджіструвати“ (поручити). В такім случаю почтовий урядник мусить цїлу адресу виписати на рецепісі, але він на вас не гримає, не відсилає до „stu dyabłów“, не кричить вам в ухо, що по „moskiewsku“ не розуміє... Він — хоч справді нічого з цілої адреси не второпає — ставить поволеньки букву за буквою і „малює“ так довго, доки не відшифрує усїх значків. Ви навіть не можете помітити на його лици якогонебудь невдоволеня. Він сповняє свою повинність, бо знає, що йому за те платять. Як ви чого не знаєте, або не розумієте, він вам щиро порадить і скаже, що і як зробити, щоби ви були вдоволені.

Наші люди забувають часом, що вони в Америці... Боять ся іти на почту, бо їм здасть ся, що з почтового віконця вищірить до них зуби — вшехпольський панок або панунця...

Треба би нам вже раз позбути ся тої старокраєвої трусливости. Америка — не Галичина. Користаймо в цілій повні з тих привілєїв, які нам дають закони свобідної країни і не лїзьмо туди, куди ми лїзти не повинні. От хочби та посилка гроший до старого краю. По що нам доптати пороги всіляких ворожих „банків“, коли американська почта обслужить нас ліпше і дешевше — головно: дешевше. Як ми посилаємо гроші через почту, то маємо цілковиту певність, що ті гроші або дійдуть на місце призначеня або вернуть до нас назад. Якби ми навіть перенесли ся з одної місцевости на другу, — то і тоді ми не потребуємо бояти ся утрати своєї посилки. Якби гроші вернули, а почта не могла їх доручити надавцеви (бо його вже на тім плейзї нема), то сї гроші вандрують по році до Вашінґтону і звідтам можна їх відобрати кождої хвилї, виказавши ся надавчим рецепісом. А як гроші в дорозі до Европи пропадуть, то нас о се голова не буде боліти: американське правительство виплатить нам усю належність що до одного цента!

Ще не було випадку, аби гроші, посилані почтою, комунебудь пропали, а почисліть но ви усї ті посилки, що пропадають рік-річно тим людям, котрі поручають свої ощадности усяким „банкирам“!

Усїх наших родимців просимо взяти собі сю справу до серця і не спускати її з ока. На що нам запомагати ворожі товариства і кувати на самих себе кайдани за свої власні гроші. Постановім собі від нинїшного дня не висилати до краю ані одного цента через фірми, звязані безпосередно чи посередно з нашими відвічними ворогами. Усьо, що маєм слати в стару вітчину, шлїм тільки через американську почту!

P. S. Усї українські часописи в Злучених Державах і Канаді просимо перепечатати, або хоч подати короткий зміст надісланого нам зі старого краю письма і звернути увагу своїх читачів на осторогу та ціль нашого інформатора.

Як боронять наш народ правдиві його заступники.

(Конець).

А прецїнь же давали Русини польській більшости змогу, полагодити се питане в сьвяточній формі і сотворити підставу до дальшої полагоди обосторонних спірних справ. В своїм ультіматум знизили наші товариші в соймі своє домагане на 31 процент всїх мандатів, щоби через те дати доказ як найдальше йдучого поміркованя. І сю пропозицію, сю оферту відкинули Поляки в своїй гордости, в своїй жажді панованя і через те подали доказ що їм не залежить на мирних відносинах, на порозуміню, спокою і порядку в краю. В инших краях і правительство булоб, розуміє ся, підперло таку далеко йдучу уступчивість сторони, але в Галичині ні краєве ні центральне правительство не вважало сього за свій обовязок виступити чинно самому в такий важний момент і приєднати Поляків до принятя тих услівій, які і так мали завдячити лиш слабій годині противної сторони. Пан Бобжиньский однак дбав в сю хвилю єдино за те, щоби Поляки в своїй уступчивости супроти Русинів не посунули ся за далеко. (Слухайте! Слухайте!) Через те замість справедливої виборчої ординації ухвалено марну резолюцію, яка так сподобала ся пану президентови міністрів, яка однак не може Русинів ані задоволити ані успокоїти. Кождий Русин, кожда руська душа чує се сьогодня в краю, що ухвалене виборчої реформи на основі польського проєкту було би великою кривдою, зневаженєм, актом тяжкої несправедливости супроти Русинів. (Живі оплески). Через те все руське населене захопило небувале доси обурене і роз'ярене. Серед нив і лугів наших звучить всюди клич: „До оружя!“ і все йде за тим кличем. (Зновлені оклики одобреня і оплески). Не лиш по більших містах, але в кождім прямо селї відбувають ся віча, які осуджують в найостріїших словах сю кривду, що нависла над нами, сей грозячий нам злочин, протестують проти нього і взивають до дальшої боротьби. А й ми, як вірні своїм обовязкам рядові, підемо за тим домаганєм усеї нашої нації і в боротьбі проти сеї кривди, проти сего нечуваного, важкого пониженя народа пожертвуємо нашу кров до останньої каплини. (Живі оплески). А впевняю вас, мої Панове, що в тій боротьбі за се найсьвятїйше, найвисше право нашого народа, не забракне ні одного Русина! Навіть партийні ріжниці устануть (Голоси одобреня), а голос нашої розпуки відібє ся гомоном також і в широких верствах наших братів поза границями Австрії і покаже сьвітови, як сї Поляки, котрі так гірко жалують ся на своє положенє в Росії і Німеччині, у себе дома поводять ся із славянськими братами і як австрийське правительство розуміє рівноправність своїх народів. (Живі голоси одобреня і оплески).

Уложене проєкту виборчої реформи оставлено парляментарній комісії, отже знов Полякам, бож Русинів там трьох проти 25 Поляків. Референтом визначено д-ра Ґломбіньского, голову польського кола. Справа спочиває отже знов в польських руках.

Поляки мають отже — може послїдний раз — спроможність рішити поміж миром, поміж порозумінєм а дальшою, важкою, безоглядною боротьбою. Вони й порішать се, вони, також будуть одвічальні за те, що стане ся. Не менш одвічальним буде і правительство, яке доси не сповнило своєї повинности ретельного посередництва. Ми пригадуємо правительству сю повинність іменем цілого нашого народа, котрий не домагаєть ся нічого, як лиш можности мирного розвитку в границях держави. Такий нарід в таку хвилю оставити собі самому і на поталу ворогам, се був би не лиш великий політичний промах, але радше велике політичне злочинство, що потягнуло би за собою як найшкідливійші наслїдки для інтересів держави.

Вкінци звертаємо ся до високої палати. Прийшов той час, коли кождий член сеї палати набрав переконаня, що прецїнь щось мусить стати ся, щоби зарадити тим що раз то більше неможливим відносинам.

Одинока рада: поділ Галичини.

Перебіг нарад майже всїх соймів подає драстичні докази сього, що Австрія стоїть перед грозою небезпеки національного розстрою, котрий всюди витворює і скріплює центрифуґальні сили. Причини сего сумного стану річий треба шукати передовсїм в істнуючім австрийськім державнім праві, і в принятім у нїм принципі більшости, котрий в поодиноких краях приходить до здійсненя в розширеню краєвої автономії. Підкладні умови, серед яких сей принцип в Австрії піднесено до значіня правлячої системи, показали ся фальшивими, неузасадненими. Миж бачимо день в день, як більшости надуживають всюди свого становища, відтягають ся від одвічальности, як вони безоглядно поводять ся з меншостями. Коли говорити щиро, то треба признати, що положенє меншостий в Австрії було би нині може зноснїйше при абсолютистичній владі, як при пановаию більшости. (Признаня.) Повороту до абсолютизму одначе собі абсолютно не бажаємо, санації відносин треба передовсїм шукати в законній охороні національних меншостий. Того хочемо і до того ми стремимо. Коли-б одначе сї справедливі і з кождого боку уґрунтовані домаганя руського народа мали все і все розбивати ся о польську політику, коли нашим змаганям із сторони Поляків протиставити-меть ся принцип розширеня краєвої автономії, то не остане нам нїщо инше, як піти за засадами приверненого права і там, де спільність стає неможливою, жадати її знесеня. (Живі одобреня). Се-ж і був початковий проєкт австрийського правительства з року 1848: з нашого краю сконструувати дві самостійні адиміністрацийні території, від чого опісля відступлено в користь Поляків. Польське пановане в краю і його наслїдки мають сей результат, що сей плян виринає в умах і домаганях цілої руської нації, і коли центральне правительство позбавило нас можности инакшої розвязки, ми будемо змеволені поставити домаганє поділу краю на перше місце нашої політики (живі оплески) і бороти ся за нього всякими доступними нам средствами, бо ми хочемо перевести в Австрії реформу державного права, бо ми хочемо такого державного права, на якого основі Австрія стала би для нас дійсною вітчиною, а не карною кольонією. (Живі оплески). За те право мусимо і будемо бороти ся. Але до того правительства, котре опираєть ся виключно на більшости, віддає ся їй з тілом і душею і санкціонує її насильства супроти нас, не можемо виявити ніякого довіря і для того будемо, розуміє ся, голосувати проти буджетової провізорії. (Живі голоси признаня і оплески. Бесідникови ґратулюють).

У відповідь „Д. А. М. 27“.

Руська дітвора в Америці ходить до шкіл публичних, де учить ся тільки по анґлїйськи. Осібних руських шкіл нема. Читати і писати на рідній мові учать ся руські діти лиш вечерами (звичайно по дві години) а науку провадить дяк дотичної руської парохії. Кваліфіковані учителї не знайдуть тут посади так довго, поки не навчать ся дяківства і діріґентури хоральним сьпівом. Знане фіґурального сьпіву конечне. Про учительки не може бути й бесіди, бож учителька дяком не буде... Дякоучителям (і то ліпшим) платять звичайно 50 долярів місячно, а крім того доходи за дяківські треби. На добрій парохії стоїть дякоучитель на яких 60—80 долярів, які — тут на місці — мають вартість 60—80 злр. (120—160 К). Житє в Америці дороге, а вільного помешканя, опалу і сьвітла не дадуть. З чотирох учителїв, які прибули були сюди за „щастєм“, лиш один скитаєть ся ще по руських парохіях: три инші — вивтікали... Ми радимо (не намовляємо!) всїм народним учителям в Галичині лишати ся на своїх місцях, а евентуально шукати иншого фаху поміж своїми таки в рідні́м краю. Америка не кождому служить... Хто хоче „авантурувати ся“, нехай се робить на власну руку і на свою власну відвічальність.

Допись.

З Бруклина, Н. Й.

Дня 2. січня 1011 року заходом А. Поліщука і П. Парніцького, скликано збори під ч. 166 McKibben Str., на котрих нараджувано ся в справі заложеня товариства. Помимо того, що в Іст Бруклині живе невелике число Русинів-Українців, то все таки на перші збори, про котрі не було оголошеня в ніякій часописи, зійшло ся досить значне число людий. По недовгих нарадах усї присутні рішили відложити всї справи на другу неділю, т. є. на неділю по Рождестві Христовім. Сьвято Рождества Христового Русини з Іст-Бруклина празнували прилюдно. І тоді то власне заснувало ся нове Товариство під назвою „В Єдности Сила“. До товариства вступило на разі більше як 50 членів, котрі походять переважно зі Збаращини. Товариство се має на цїли сіяти між членами і не-членами просьвіту через відгравана штук театральних, устроюване всіляких вечерків і концертів, відчитів і т. д. До уряду увійшли слідуючі: А. Поліщук, предс.; Т. Й. Соболевський, заст. пред.; Я. Воляник секр.; І. Шиманський, заст. секр.; І. Литвин, кас.; І. Дацко, зас. кас.; контрольна комісія: П. Парніцький і І. Євтух; надзирателї хорих: П. Флїнта і В. Качуровський; головний орґанізатор: А. Гунька; надзирателї спокою підчас мітинґів: А. Литвин і М. Коломиєць.

При сьвятах не забули наші Русини і про обставини, серед яких живе наш люд в старім краю. Не забули про те, як то польська гаката знущала ся і знущає ся до сих пор над ними, над тими Богом позабутими і в кайдани закутими Русинами. І заходом Я. Воляника, А. Поліщука і П. Парніцького уряджено „Коляду“, підчас якої зібрано $26.81 на приватну українську ґімназію в Збаражи.

А. Поліщук і Я. Воляник.

В читальні.

(Дальше.)

Прикинутись = удавати; вовся = зовсім, цілком; відкіля = звідки; бурлака = скиталець; тиняти ся = лазити, волочити ся, скитати ся; родич — свояк, кревняк; безприютний — беззахистний, бездомний; прочумати ся = отямити ся, счути ся, очуняти, схаменути ся; через край = за богато; окаянний = клятий, проклятий; варенуха = горівка варена з медом і корінєм; базар = ринок, торг, торговиця; криша = крівля, покрівля, верх, дах, стріха; пішоходи = хідники, тротуарі; грязь = болото, бруд, багно, грязюка; гава або ґава = ворона; гави (ґави) ловити = бездушно очи витріщати; витришки їсти, ловити, купувати, продавати = бездушно глядіти; йолоп = дурень, бовдур, кеп; бундючити ся, бундючити ся = пишати ся, величати ся, чванити ся, гороїжити ся; юриста = правник; хапун = хабарник, хапко; залицяти ся = ходити на зальоти, женихати ся; лінія = кріпости по границї; лепський = хороший, гарний, красний; парняга = парубійка, парень; лицемірство = облуда, лукавство, нещирість; баталія = битва, Кочубей = ґенеральний судя, а Іскра = Полтавський полковник за часів гетьманованя Мазепи; шурин = шваґер; чепурно = справно, охайно, лепсько, хорошо; лишній = зайвий; одвильовати ся = викручувати ся; пан чиновний = достойний урядовець, бюрократ; защита = заслона, захист, оборона, охорона; прибавити = доложити, докинути; согласити ся = згодити ся, поєднати ся, зізволити, пристати; йому нужди мало = йому байдуже, він ні гадки не має; прежній = перший, попередний, колишний; примана = поваб, принада; роздобарювати = базікати, теревенити, балакати; колода = арешт; запроторити = загнати, заперти, замкнути; утихомирити ся = успокоїти ся; поселяти = селити, обселити, осадити; несогласіє = незгода, нелад, звада; наказати = покарати; окошити ся = осісти (кошем), скінчити ся; воспретити = заказати; нажити = придбати; попрекнути = скартати, насварити; їздержати ся = видати ся, виплатити; теряти = тратити; полагати ся = спускати ся.

— Ось так — говорив учитель — навів я вам незнані слова з сеї мови, якою послугують ся Українці в цілій Полтавщині і якою говорять дієві особи в „Наталці Полтавці". Коли би не „фіґура" возного Тетерваковського, я не мав би що більше пояснити. Алеж сей пан возний уважає себе за дуже вчену людину, тай нібито соромить ся „глаголати" простою хлопською мовою... Він намагаєть ся висказувати свої гадки „висшим стильом" і тому говорить мовою мішаною: русько-російсько-церковною. Розуміє ся, що такою „тарабарщиною" не говорять нїгде на Руси-Українї, але що ти вдієш з „ученими" людьми... Позаяк роля возного в „Наталці Полтавці" є дуже характеристична, а ще до того комічна — я випишу вам на таблиці усі, уживані ним „учені" слова та звороти і поясню їх докладно, щоби ви могли відтак порозуміти зміст його чудернацької бесіди.

Благоденственний = щасливий; пребиваніє = перебуванє, побут, гостюванє; удобний = вдатний, зручний, прикладний; предстати = ставати, стати, станути перед ким; предложеніє = поданє, предкладанє; здїлати дївчині предложеніє = посватати ся до неї; више упомянутий = висше згаданий; хлопотати ся = клопотати ся, дбати, піклувати ся, турбувати ся; умилительний = ревний, умиленний; сообразний = відповідний; юний = молодий; ощущати = учувати; возженіє = розгорінє, розпаленє; как = як, як то, коли; вдруг = нараз, відразу, вмить, раптом, нагло; крин = лілія; душистий = пахучий; взволноваюсь = схвилювати ся, розбурхати ся.

(Дальше буде)

Допись.

З Оборн, Н. Й.

Втїкли ми з Галичини перед сердечною опікою наших „найсердечнійших" аж гень, за море, та не спекали ся її. Прилїзла вона і тут за нами, та де не ткни пальцем, усюди вилазить наче то шило з мішка. А така воня „щира і сердечна", що аж кости від неї тріщать.

Є тут у нас одна фабрика шнурків, у якій роблять дівчата, головно Італїянки, Польки, та і Русинки. І якось одного разу починають у фабрабриці диспутувави дві дївчині-робітниці: Полька і Русинка. Річ природна: Полька говорила про свою „Польску", про „крулюф" і т. д. а наша говорила знова про Україну. Але, видно, що опікуванє ся „чужим просом" уже так війшло в кров і кість „шляхетней польскей раси" що вона без того не в силї вже жити. На кождім кроці, при кождій нагоді мусить кимсь опікувати ся, піклувати ся. І ся друга польська натура показала ся ярко в розмові сих обох дївчат. Польці іменно страх жалко стало Русинки, що вона ніколи не буде могла дістати ся по смерти до неба. Та чому?—спитаєте. У Поляків се річ зовсім природна: Господь Бог — після розумованя сеї Польки — се родовитий Поляк, що більше: вшехполяк. А як такий, річ звичайна, не розуміє ніякої иншої бесіди, як тільки польську. Про руську мову вже нема що й згадувати! І тому то ніхто не може дістати ся скорше до царства небесного, аж доки не викаже ся, що поправно говорить по польськи. До сего часу кождий сарака, що не володіє польською мовою, мусить кукати попід небесні брами...

Факт сам про себе надто незначний, щоб про нього писати аж у часописи. Але коли його подаю публично, то лиш тому, аби підчеркнути сї шовіністичні струї у польській нації, що найшли доступ уже до найнизших верств, що сфанатизували навіть фабричну робітницю, яка — не знаю — чи взагалі вміє читати. І нехай хто що хоче говорить, а я є того переконаня, що такий національний фанатизм є потрібний для націй, що потеряли свою політичну самостійність. Сей фанатизм в Галичині дав Полякам власть над нами, сей фанатизм держить Поляків в Америці при своїй народности.

Отсим однак зовсїм не хочу сказати, щоб я такий фанатизм уважав за річ культурну. Навпаки. Ми під тим зглядом культурнійші від Поляків, вміємо і чуже пошанувати і то так щиро, що для чужого з найспокійнїйшою совістю — відречемо ся свого рідного. Тому то у віковій борбі з наїздниками на нашу прабатьківську землю ми все виходимо побідженими.

А крихітка — вже не кажу фанатизму, — але щирійшої любови до свого, додала-б нам такої сили, що о ню ломилиб ся найлютійші замахи ворогів.

Але сего нам брак, сего не навчила нас тисячлїтна наша історія, не навчили нас віки гнету і неволї. Ми прийшли в Америку, та і тут нічого не навчили ся.

Сварні, незлагоди, колотнечі: се наш-доробок за океаном, се мотив, що порушує цїле наше житє. А вже коли як коли, але власне під теперішню пору нам не хибує всяких колотнеч. В кождім, хотяйби і найменчім місточку, де лиш пів десятка Русинів, там вже дві партії: одна держить ся „старого" Р. Н. Союза, друга аґітує за „новим" Р. Н. Союзом. І сварням нема міри і кінця!...

„Схаменїть ся, будьте люди!" Союз як один так і другий, се асекурація. І тому лишень, що є ся приклонником „нового" треба вже доконче валити „старий"?.. Де льоґіка, де розум, де національне почутє, де національна єдність?..

Та сей „старий" Р. Н. Союз нехайби і не знати який був — він втер вже неодну гірку сльозу вдовам і сиротам. Він неодну дрібну сїмю виратував від голодової смерти, неодній родині не позволив піти прошаками з жебрацькою торбою. Валити його тільки тому, що засновано нову асекураційну орґанїзацію? Алеж се не лиш сьмішно але і підло!

Тому до всїх сих чорних духів нашого народу — бо сей, хто валить народню роботу не є нічим иншим, як лиш темним духом, мимо того, що на словах у нього сам патріотизм — кличу ще раз: „Схаменїть ся, будьте люди!"

Є нас тут стілько вже, що не тілько два, але і двайцять Союзів можуть безпечно помістити ся, а кождий з них може все ще числити по двайцять тисяч членів!

Йдїть між темний, несорґанїзований народ і його просьвічуйте, його гуртуйте в орґанїзацію. А тоді всякий вдарить перед вами чолом. Але розбивати своє рідне, нищити старе, добре, і то лиш тому, що є щось нового, про яке ще навіть не знати, як воно покаже ся в будуччині — се, повторю ще раз з притиском, підло!

Кошовий тов. „Запорожська Січ".

КАЛЄНДАР.

Лютий.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
2	Четвер	Евтимія Вел.
3	Пятн.	Максима, Неоф.
4	Субота	Тимотея
5	Неділя	Климента
6	Понед.	Ксенії
7	Вівтор.	Григорія Богсл.
8	Серела	Ксенофонта

НОВИНКИ.

** Календар Р. Н. Союза на 1911-ий рік готовий і сими днями одержить його кождий член орґанїзації. Припізненє спричинене тим, що після ухвали XI. Конвенції Календар, мав печатати ся грубшим письмом, а такого не було в друкарни і треба було доперва замовляти в фабриці. Кожде братство зістане повідомлене окремою карткою, коли календарі вишлють ся експресом.

** Робота в Watervliet, N. Y. Тих всїх, що до мене відносять ся в справі роботи при будові фабрики, повідомляю, що робота вправді зачала ся, але з причини морозу ще не много людий треба. Тому прошу стримати ся до весни. В марті зачне ся велика робота і тоді повідомлю кождого, хто зголосив ся, коли має приїзджати. Робота для тих всїх, що зголосили ся, вже запевнена, але чекаєм на теплу пору. Тимчасом порозуміваєм ся з компанією і приготовляємо помешканя. — о. В. Мереньків, парох, 2410 4th Ave.

** Тутешне міністерство оголосило виказ нещасних случаїв, які лучили ся в тутешних майнах протягом послїдних десять лїт. Отже від 1898 до 1908 року на кождих 1000 майнерів зістало забитих 3.11. Ніодна країна на сьвіті не виказує так страшного проценту. Іменно в Анґлії за 10 лїт на кождих 1000 майнерів гине 1.25, в Австро-Угорщині 1.31, у Франції 1.81, в Німеччині 2.13. Тутешне правительство старає ся виправдати властителїв і каже, що головна вина спадає передовсїм на самих забитих, які або не зрозуміли приказів, або не держали ся приписів осторожности, або не вміючи розмовити ся, не могли порозуміти писаних карток з осторогами, або — додаємо вже від себе — мали такого „пеха", що як раз там мусїли полїзти, де обривала ся скеля, чи ґаз мав вибухнути!

** Окликами радости принято в Колумбус, Огайо, вість, що на відбуваючій ся там конвенції найсильнійша робітницька орґанїзація, „Амер. Федерейшен оф Лейбор" злучила ся з майнерською юнією, знаною загально під назвою „Вестерн Федерейшен оф Майнерс." Між сими двома орґанїзаціями панувало довший час непорозуміє і сварки і доперва на тогорічній конвенції прийшло між ними до порозуміня і сполуки — в імя загального робітницького добра. Колиб тепер не була наступила згода, то з Американської Федерації Праці булаб виступила друга майнерська юнія, „Юнайтед Майн Воркерс оф Амеріка" і тоді розлам між робітниками бувби цілковитий.

** Кому виходить страйк на здоровлє? На се питанє часопись „Русинъ" відповідає так: „Шериф з повіту Вестмореляпд, іменем Джан Шілдс, що доставляв компаніям „денюти-шерифів", від початку страйку (1-го цьвітня 1910) відложив яких 180 тисяч долярів до банку. Компанії платили йому іменно для кождого хлопа по 4 дол., а він платив лиш по 3 — а одного доляра ховав до свого кармана. Але сї гроші мабудь не вийдуть йому на здоровлє, позаяк повітовий контрольор потягнув його вже до судової відвічальности".

** Представитель соціялїстичної партії, вибраний до федерального конґресу в Вашинґтонї, Віктор Берґер, вніс онодї біл, жадаючи, аби уряд платив сталу, старечу пенсію всїм тим робітникам, які дожили 60-го року житя, а побирали менче як 1000 дол. річної платні, та були принайменче 16 лїт горожанами Злучених Держав. Такий мавби з каси державної діставати 12 дол. місячно аж до кінця житя. Під пору жиє тут около міліон людий, що в разї, якби сей біл ухвалено, мали-б право до сеї пенсії. Коштувало-б се уряд 144 міліонів річно. Сума велика — але коли є на військо, є на фльоту і гармати, то мусить найти ся і на робітницьку пенсію.

** Довготреваючий страйк кравців в Чікаґо закінчив ся минувшої суботи згодою, яку підписали провідники страйку і одна з найбільших кравецьких фірм, „Ґорт, Шафнер і Маркс." Десять тисяч робітників вернуло до праці. Угода з другими фірмами ще не заключена і 18 тисяч робітників страйкує дальше. Угода, заключена з фірмою Гарт не є така, якої бажалиб робітники, однак услівя суть ті самі, які перед місяцем ся фірма відкинула. (Подав Н. Федак.)

** Незвичайно високе відшкодованє признав найвисший нюйорський суд Юрію Туллок за окалїченє, яке він потерпів, дїставши ся під колеса желїзниці „Делевар, Лакавана енд Вестерн." Колеса відтяли йому ліву руку, ліву ногу і пальці на правій нозї. За се признав йому суд 40.000 дол. відшкодованя.

** Військові реформи в Австрії. Дневники доносять, що в найблизшім часї буде предложений в обох парляментах, у Відни та в Будпешті, проєкт військової реформи, вже випрацьований відповідними військовими властями. В загальних законах є пропонована дволїтна військова служба, з виїмком кавалерії та пільної артилерії. Скороченє часу служби потягне за собою значне помноженє континґенту рекрута. Угорська краєва оборона має дістати артилерію. В проєкті реформи є також зміна приписів, що дотикає однорічних добровольців.

** До російських часописий доносять з міста Владивостоку на далекому Сході, що ходять там слухи о недалекій війні між Японом і Хінами (Китаєм). Російські военні знавці відносин на Сході кажуть, що до війни може прийти вже в лютім або в марті с. р. Хінцям пішли би на поміч проти Япону Сполучені Держави північної Америки. Хінці роздратовані на Япан за се, що сей послїдний забрав великий край, Корею. Але Японови сего ще за мало. Там мало землї, а дуже богато людности. Тому Япан все розглядаєть ся за сим, аби розширити як найбільше свою державу. Тепер справді Япан дуже поспішно уоружує ся, т. є. приготовляє ся до війни, але проти кого, на певно не відомо.

** Як доносить „Сьвідок Правди", то в незалежній церкві у Віннїпеґу авантурам нема кінця. Незалежні сьвященики у Віннїпеґу розпочали реформу в своїй громаді, занехавши кадила, сьвічки і причастія, а що не підготовили людий до того, тому повстали тепер непорозуміня в церковній громаді.

** Канадийські Духобори, що-раз більшим числом забирають ся зі зимних сторін Саскачевану, і їдуть або до Бритиш Колюмбії, або до Калїфорнії. Недавно вислали духоборські оселї з околиці Ростерна свого відпоручника, Василя Верещаґіна до Калїфорнії і Мексику, щоби він там вишукав для Духоборів красну землю на поселенє. Коли ціль Верещаґіна буде успішна, богато Духоборів виїде з Канади. (Новий Край).

** Славний на цїлу околицю окулїст з Бостону, Ф. Спалодінґ доконав незвичайної операції. Др. Вілзон отемнів на обоє очий і удав ся до сего славного окулїста. Він оглянув очи і сказав, що се є більмо. Можна вправдї зробити операцію, однак др. Вілзон не буде бачити, хиба згодить ся на штучні очи. Не було виходу. Окулїст дїйсно здоймив більмо з очий та опісля їх так обандажував, що пацієнт протягом 22 днів зовсїм нїчо не бачив. По сїм часї зняв бандаж з очий і вложив йому в очи шкляннї сочки. Крізь них др. Вілзон бачить знаменито начеб нїколи не був слїпий.

** Капітан Балдвін з Мінеоля, Лонґ Айленд, найстарший винахідник аероплянy в Америці, вибрав ся на винайденім собою аероплянї в подорож довкола сьвіта. Передовсїм удасть ся кораблем до Гавайських островів, опісля на Филипіни, до Япану і Хін. На суши, як лиш обставини на се позволять, завсїгди буде уживати виключно аероплянy. Дорогу довкола землї, обчислену на 30.000 миль він думає перелетїти протягом 3-ох лїт.

** Перед пару днями коло берегів західної Австралії розбив ся корабель, якого залога ловила на морськім дні перли. Буря кинула ним об скелї і пробитими отворами в мить влила ся у його нутро вода. Залога, кромі капітана і одного матроза кинула ся до ратункової лодї, спустила її на воду і всїла у ню. Ледви однак відплили на кільканайцять стіп від корабля, як величезна морська филя її перевернула. Всї попадали в воду. В мить на нещасних кинули ся рекіни і почала ся смертельна борба. Страшні риби проглочували одного матроза за другим. Вода кругом зачервонїла від крови. Капітан з вершка машту з острахом глядів на страшну борбу, однак нічо не міг вдіяти, позаяк уся збруя находила ся під водою. По вісьмох годинах, коли море вже успокоїло ся, скочив капітан в воду, аби доплисти до недалекого берега. Але і його пірвали рекіни. Оставший матроз 6 днів сидів на вершку машту, терплячи голод і спрагу. Семого дня кинув ся в воду і доплив до берега, де стратив сьвідомість. Тут в пару годин опісля найшли його рибаки, яким розказав сю страшну історію.

** Українська есперантська часопись. Видавець українського „Огляду" в Одесї д. В. Хоменко дістав дозвіл видавати місячник Stelo de l'Ukrainujo на мові есперанто.

** Таке ще не бувало! Перед пару днями поліціянтови Т. Бензови в [Філя]дельфії пропав расовий, малий пе[с]. [За] пару днїв якихсь двох незнакомих п[ри]несли йому чудову собачку, о шерст[и] гарної барви і зажадали за ню 10 дол. Поліціянт не надумуючи ся, купив собаку і повів його домів. По дорозї пес обхляпав ся болотом, тому Бенз, прийшовши домів заордерував для нього... купіль. І хто опише гнїв і злість Бенза, коли по викупаню собаки зникнули з його шерсти всї чудові цятки, та і барва шерсти змінила ся — і поліціянт пізнав свого краденого пса... Но, щоб поліціянт купив від злодія свого власного пса, — таке хиба ще не бувало навіть і в Америці.

** Усї тутешні експресові компанії знизили цїни оплат від посилки пачок. Се рішенє запало на відбувшій ся тими днями конференції експресових компаній. Вони порозуміли ся, що оплати всї будуть побирати однакові та що будуть відбирати і перевозити пересилки одна для другої без ніяких додаткових доплат.

** Морський товариш подорожи. Коло побережа Нової Зеляндії жиє дельфін, який товаришить всїм пароплавам, що їздять на лінії Нельзон-Белїнґтон. Чи в день чи в ночи відводить він кождий корабель з Нельзон на яких 15 кільометрів, а потім повертає до порту і жде на другий корабель. Робить се вже від 35 лїт. Давнійше пробовано його застрілити, але потім обезпечено його житє ухвалою парляменту, так що тепер ніхто під загрозою високої кари не сьміє наставати на житє сего зьвіряти. Першу ухвалу парляменту в тій справі переведено в 1904. р., другу в два роки пізнїйше. Останною ухвалою обезпечено житє дельфінови до мая с. р. Недавно думано, що дельфін погиб, бо не було його через тиждень на постерунку. Але потім появив ся знова і сповняє дальше свою службу.

** Індіяни в Бразилії. Наші переселенці в Паранї мають небезпечних сусїдів, диких Індіян, які нераз нападали на їх оселї. Індіяни належать до двох племен: Бутокудів і Корнадос. Перші з них є лагіднїйшої вдачі, другі безпощадні дикуни. Оба племена жиють по лїсах Парани, ведуть зі собою криваві бійки, а окремо нападають на оселї. Параньске правительство заняло ся тепер тими дикими племенами, вишукує їх по лїсах і старає ся наклонити їх до сталого осїдку. Доси вдало ся наклонити ледви 27 бутокудських родин до покиненя лїсів і до утвореня сталих осель. Довгі часи минуть, поки поведе ся очистити лїси від диких Індіян.

** Торговля людським мясом. В Кореї, що належить тепер до Япану, арештовано кількох статочних купців. Вони торгували людською печінкою. Хінці уважають людську печінку певним лїкарством на всякі хороби. Людську печінку продають, очевидно, потайки і за дуже великі гроші. Через те, що Хінцї уживають людської печінки на лїкарство, [па]нує між ними богато зарaзливих хороб. Звісно, печінку дістають часто з трупів людий, які померли на заразливі недуги.

** Цїкавий ювилей. В сїм роцї припадає для Берлїна цїкавий ювилей. А саме минає 200 лїт, від часу, як вперше поховано актора на христіяньскім цвинтарі. До того часу акторів, линвоскоків, комедіянтів і т. п. вважали за людий підрядної вартости і трактовано їх як циганів і уличників. Купцї пр. не давали кредиту акторам, бо суди не принимали жалоб проти акторів. Ховано акторів там, де ховали самовбійників і злочинців. Доперва в 1711 р. поховано вперше актора Якова Шеллера на христіяньскім цвинтарі в Берлїні.

** Добре стилїзував. В однім галицькім селї сповнювано безнастаннї крадежи. Коли слїдства, ведені жандармами і судовими властями не довели до викритя злочинців, приїхав староста, як голова повіту, до села та поручив війтови, щоби йому до тижня доніс, чи не було знов якого случаю крадежи. Війт вповнив порученє і доніс старостї таке: „Від часу пан староста були в нашім селї, не було вже жадного більше у нас злодія".

СПРАВИ „Р. Н. СОЮЗА".

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Іх Преосьв. Стеф. Сотер Ортинський, перший руський Епископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
...зій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. Е. Балог, Whiting, Ind.
Евген Гвоздик, Scranton, Pa.
Теодосій Каськів Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Митренко, Olyphant, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Редактор:
Осип Стеткевич, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Управитель друкарні:
Константин Кирчів, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 123 Sussex Str., Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

„Руський Народний Союз" — приймає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

Р. Н. Союз платить:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $800.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпиталю божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРҐАНІЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декларацій без виповненя сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні декларації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню декларацій просимо на те уважати, щоби на декларації було подано, на яке посмертне член хоче належати, перечеркненем слово ціле або половину посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив, якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на декларації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах декларації.

Місячні справозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів просимо виповнювати і присилати враз з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду
Р. Народного Союза в Америці.

Ч. 1620 КВІТ $850.00
на вісімсот пятьдесять долярів, котрі п. Марія Секета отримала як посмертну запомогу по Михайлї Секета з Головної Каси Руського Народного Союза в Амер.
Плезент Валей, Па. 25. січня 1911.
Марія Секета.
Сьвідки:
Іван Клаванич,
Юрко Криванич.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 80.
І. Моранець предс.,
П. Славик секр.

Ч. 1625 КВІТ $1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Марія Пістун отримала як посмертну запомогу по мужу Данькови з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Трой, Н. Й. 24. січня 1911.
Марія Пістун.
Сьвідки:
Павло Рончковський,
Стефан Мошла.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 13.
Михаїл Мадараш предс.,
Максим Спяк секр.

Ч. 1639 КВІТ $200.00
на двіста долярів, котрі п. Данько Оклїєвич отримав як надзвичайну запомогу (ухв. XI. Голов. Конв.) з Головної Каси Руського Народного Союза в Амер.
Манчестер, Н. И. (дати не подано) 1911
Данько Оклїєвич.
Сьвідки:
Томко Тарнавчик,
Іван Тарнавчик.
Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 281.
Іван Руст предс.,
Стефан Вавер секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

Порт Джервіс, Н. Й. Брацтво сьв. Ар. Михаїла, від. 198, подає до загальної відомости, що дня 15. січня на річнім мітінгу вибрано слідуючий уряд: Николай Пігура, предс.; М. Баран, секретар і орґанізатор; Й. Каспер, кас; Н. Ковалець з. пр.; Д. Козак, з. секр.; І. Шевчук, з. кас.; Д. Гнатейко і С. Яремко, надз. хорих; М. Ванко і М. Косонога, контр. комісія; Т. Ванко, капітан; М. Кухтяк, колектор. — М. Баран, секр.

Феніксвил, Па. Братство сьв. Володимира, від. 240., подає до відомости, що на річнім мітінґу вибрано слідуючий уряд: П. Лесів, предс.; М. Б. Пастернак, кас.; Н. Паращак, секр.; Мітінґи відбувають ся у другу неділю по першім кождого місяця, в домі П. Лесьового під числом 123 High St. — Н. Паращак, секр.

Десльодж, Мо., Братство сьв. О. Николая, від. 225, повідомляє всіх своїх членів, що дня 12. лютого с. р. відбуде ся в церковній салї мітінґ, на котрім будуть полагоджувати ся дуже важні справи. Усіх наших родимців просимо вступати до нашого Братства і до Р. Н. Союза. До Братства принимаємо нових членів еще сей раз без вступного, а до Р. Н. Союза після статута. Користайте, земляки, з доброї нагоди і обезпечуйте себе та свої родини на случай лихої години. Не забудьте прийти на заповіджений мітінґ, а ми вас прийцемо радо і щиро. — Іван Якимів, предс.; Василь Постойко, секр.

Ойл Сіті, Па., Братство Успенія Пр. Богородиці, від. 139, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 12. лютого с. р., о 1-шій годині пополудни. На тім мітінґу предложить ся касове справозданє. Неявивший ся член заплатить 50 цт., а урядник 1 дол. кари. — Іван Фрис, пр.; Андрей Буряк, кас.; К. Буряк, секр.

Елїзабетпорт, Н. Дж. Товариство „Запорожська Січ," від. 234, подає до відома, що на річнім мітінґу дня 21. січня с. р. вибрано слідуючий новий Уряд: Лев Малафій, предс.; Стефан Собків, заст. предс.; Софрон Колодій, секр. і орґанізатор; Микита Ґалїнович, заст. секр.; Ілько Ґенеґа, кас.; Микита Сапса, заст. кас.; Андрей Кіценюк і Йосиф Горинь — контр. комісія; Матвій Чорний і Петро Хома — надзир. хорих; Павло Сташко, дверник; Мих. Очар, заст. дверника. Мітінґи відбувають ся по 15-ім кождого місяця в салї J. Czurczaka, 152 Southpark, Elizabethport, N. J. — Софрон Колодій, секр.

Мініспорт, Па. Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 48, вибрало собі на рік 1911 слідуючий Уряд: М. Лабош, пред.; Г. Гнїзодир, заст. предс.; М. Трояновський, кас.; П. Фринцко заст. кас.; М. Фринцко, секр.; С. Соневський, заст. секр. Мітінґи відбувають ся кождої третої неділї в місяци. Подає ся до загальної відомости, що котрий член не заплатить розмету за 2 місяці, зістане виключений з Р. Н. Союза, бо з каси Братства годї платити за байдужних членів. Так само просить ся не насилати дітий з належностями перед мітінґом, бо з тим є дуже богато баламутства. Дїти можуть приходити тільки на останку, а не на початку засїданя. — М. Фринцко, секр., 610 Juniata St., McKeesport Pa.

Нортгемптон, Па. Братство Успенія Пр. Богородиці, від. 33, подає до відомости, що на річнім мітінґу дня 25. грудня м. р. вибрано слідуючий новий Уряд: Гавр. Онущак, предс.; Мих. Чепеляк, заст. предс.; Ст. Цап, кас.; Ів. Кімак (молодший), заст. кас.; Мих. Петрик, секр.; Тарас Кокоцький, заст. секр. Тростіси: Г. Онущак, М. Петрик, Ів. Свала, Теод. Федько, Мих. Чепеляк і Мих. Мізак (молодший). — Michael Petrik, P. O. Box 48, Northampton, Pa.

Моторовий корабель.

Для **„Російсько-Американської Лінії"**, якої кораблї курсують між Ню Йорком, а Ротердамом і Лїбавою, будуєть ся тепер новий пароплав, що замість вугля, буде опалювати ся оливою. Ся обставина вийде на користь пасажирів, бо вони не потрібувати-муть наликувати ся убійчим вугляним димом, котрий спричинює заворот голови і инші недуги. На сім новім моторовім пароході помістить ся вигідно 1600 пасажирів, між ними 400 в самих каютах (кабінах). Крім того буде там доволї місця на 8000 тон ладунку. Вигода і обезпека пасажирів обдумані до найменших подробиць. Вентеляція знаменита, харність первирядна, з димних осадів ані слїду. Шість сильних моторів з силою сім тисяч коний обертати-муть трома величезними шрубами, а ті шруби будуть гонити корабель сїмнайцять вузлів на годину. Завдяки сїй обставинї сей новий моторовий корабель буде найшвидший з усіх доси курсуючих на „Російсько-Американській Лінії." Новий корабель буде мало що більший від парохода „Росія," що належить до сеї самої пароплавної лінії, але за те буде від сего послідного догіднійший і уладжений з більшим комфортом. На однім з чотирох великих маштів буде уміщений бездротний телеґраф. Словом, буде се корабель найновійшої системи, а розпічне свою службу з початком вересня біжучого року.

РІЖНИЦЯ В ЛІКАХ.

Людське здоровлє, се дорогоцїнність, яка вартає сего, щоб на ню звертати як найбільшу увагу. Нашим тому обовязком є ним опікувати ся, а коли появить ся недуга, винайти на ню як найуспішнїйші ліки. Усї приятелї і сусїди будуть вас засипувати всякими добрими порадами. Тому позвольте і нам подати Вам також одну. Вишукайте, що було причиною недуги, де і що Вас болить, а тоді вибирайте лік, зроблений на підставі научних дослїдів в найчистійшій ляборaторії. В усіх недугах орґанів травленя маєте всего лиш один лік до вибору, именно Американський Еліксір Гіркого Вина. Воно совісно сповнює усї приписані функції. Уживайте його від першої хвилини, як лишень побачите страту апетиту, коли легка праця пічне вас мучити, коли терпите на обструкцію, біль голови, нервозність, безсонність, біль крижей, кольки і ревматичні болї. По всіх друґсторах.

JOS. TRINER,
1333—1339 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Пришлемо гарний стінний календар, одержавши 10 центів почтовими значками.

Разом 71.10

Фотоґрафія

бл. п. о. Николая Стефановича
церков і саля „Просьвіти"

один образ коштує $1.00

Другий осібний образ:
о. Н. Стефанович на катафальку в церкві
коштує .... 75 центів.

Хто хотів би мати на памятку сї два образи, зволить ласкаво заслати належитість на адресу:

HANIAK, PHOTOGRAPHER
613 Carson St., SS. Pittsburg, Pa.

5.75

Ід. з 17 каміниями желїзничий годинник для мущин і жінок, накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґаранцією на 20 літ, подвійні куверти красно вирізані. Ходить безусловно точно на спеціяльно зробленій для людей, котрі роблять при зелїзницях, і ґарантує ся на 20 літ. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за послїплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим привілейом, що кождий може його оглянути, і єсли єму не подобає ся — то тоді не потрібує платити ані одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом посельочений ланьцушок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.
EXCELSIOR WATCH CO.
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

Пошукуваня.

Де є Василь Гриняк, малого зросту, очи сиві, літ висше 40. Два роки тому перебував в Спокена. Пошукує його в дуже важній справі сестра, Олена Гвоздецька. Хто дасть про него знати, дістане 5 дол. нагороди. Пишіть на адресу: Олена Гвоздецька, Edmonton, Alta, Canada.

Іван Шихніцький пошукує в дуже важній справі своєї сестри. Катерини Шихніцької. Має перебувати в Філядельфії, Па. Хто би про неї знав, або вона сама, нехай зволить написати на адресу: John Szechnicki, 33 Str., No. 2513, S. Lorain, O.

Пошукує посади іспитований дяк з добрим голосом, уміючий учити і провадити хор, вести школу і уладжувати представленя. — T. Tymoshek, 228 Fair Str., Trenton, N. J.

До обнятя посада дяко-учителя від 10. лютого с. р. Вимоги: Сьвідоцтво дяківського іспиту, виучене і проваджене хору церковного і гарний теноровий голос. Порозумітись що до умов листовно. — о. Теодозій Цар, 104 So. Wilburn Ave., Syracuse, N. Y.

ВІЧЕ В ЕЛЇЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ.

Заходом Товариства ім. Мирослава Сїчинського відбудеть ся в неділю дня 5-го лютого с. р. о 3-ій годині пополудни

ВСЕНАРОДНЕ РОБІТНИЧЕ ВІЧЕ

в галї Чупрака, Front St., Cor. South Park St., Elisabethport, N. J. Хто інтересуєть ся робітницькими справами, нехай на сї збори прибуде і послухає цікавих бесїд.

На дни 4-го лютого 1911
о год. 7. вечер відбуде ся в Клївлянді, О. заходом Комітету церковного

представлене аматорське

Мужики Аристократи.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ
з прехорошою чеською музикою.
Весь дохід на русько-катол. церков сьв. Ап. Петра і Павла.

За Комітет:
о. О. Боярчук. *Михайло Матеїв.*

Запрошенє.

Посьвящене Прапора Брацтва сьв. Георгія, від. 239. Р. Н. С. в Філядельфії, Па.
відбуде ся
в неділю, дня 5. лютого с. р.
о годині 5-ій вечером, в гр.-кат. катедральній руській церкві Пресв. Зачатія Пречист. Діви Марії в Філядельфії, Па.

Чину сего довершить Їх Преосьв. Кир Сотер Стефан Ортинський, грек.-кат. Епископ в Філядельфії, Па. при участи місцевих сьвящеників.

ПО СІМ ТОРЖЕСТВІ ВІДБУДЕ СЯ В JACOBY'S MAENNERCHOR HALL, 717 FAIRMOUNT AVE., РІГ FRANKLIN ВУЛИЦЇ, О ГОД. 8-ій ВЕЧЕР.

ПРЕДСТАВЛЕНЕ
СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦЇ
в трох діях,
котре відограють члени Брацтва сьв. Георгія.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БУДЕ
БАЛЬ І ЛЬОТЕРІЯ ФАНТОВА.

Через цїлий час буде приграватм перворядна музика.

Уряд Брацтва сьв. Георгія запрашає отже сею дорогою всї Брацтва місцеві і з поблизьких околиць на сє велике торжество, а так само і всїх чесних Русинів та Русинок, так місцевих як і позамісцевих.

Брацтва умундуровані і з відзнаками будуть ласкаві зійти ся до вказаної висше галї вже о годинї 4-ій пополудни.

З УРЯДУ БРАЦТВА СЬВ. ГЕОРГІЯ, ВІД. 239 Р. Н. С.
С. Вільчинський, предс.,
М. Шкодовський, кас.,
Т. Грицей, секр.

ПОЗІР! РУСИНИ ПОЗІР!

Великий Баль

устроює
Товариство „Запорожська Січ"
В СУБОТУ ДНЯ 11. ЛЮТОГО 1911 Р.
в McKees Rocks, Pa. на Monson Ave.

Запрошуємо всїх Русинів місцевих і позамісцевих. Прийдіть всї, а не пожалуєте!

За добру забаву і чесну обслугу ручить

Балевий Комітет.

ФАРМИ на продаж під управою, в добрім положеню, в цїні від 1000 до 5000 долярів. Подробиці подасть **Franc. Przestrzelski, 185 Stanton Str., New York, N. Y.**

НА ЗАКІНЧЕНЄ МЯСНИЦЬ

ТОВАРИСТВО „РУСЬКИЙ МОЛОДЕЧИЙ КЛЮБ ПОСТУПОВИЙ" В ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. УЛАДЖУЄ ПОПУЛЯРНЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ

СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦЇ

НАРОДНА ОПЕРЕТА В 3-х ДІЯХ, ГР. КВІТКИ-ОСНОВЯНЕНКА,

В ВІВТОРОК, ДНЯ 21. ЛЮТОГО 1911 р.

В „ARLINGTON HALL" (ДАВНІЙШЕ PHOENIX HALL) НА 706 GRAND STREET, (МЕЖИ SUMMIT & IVY PLACE) JERSEY CITY, N. J.

В ПРЕДСТАВЛЕНЮ БРАТИ-МУТЬ УЧАСТЬ СЛЇДУЮЧІ ОСОБИ:

Прокіп Шкурат, - - - - - - - -	п. Михайло Микитишин,
Одарка, його жінка - - - - - - -	п-ні Анна Лабовська,
Уляна, їх дочка - - - - - - - -	п-а Марія Присташівна,
Олексій, любовник Уляни - - - -	п. Павло Гаврилів,
П. Кандзюба, заможн. обиватель - -	п. Василь Костецький,
Стецько, його син - - - - - - - -	п. Андрей Шостак,
Осип Скоряк, салдат - - - - - - -	п. Стефан Крицький,
Тимош, обиватель - - - - - - - -	п. Дмитро Соколовський,
Дївчата - - - - - - - - -	п-а Анастазія Ющаківна,
	п-а Анна Підлипчаківна.

Річ діє ся на Україні коло міста Харкова.

РЕЖІСЕР: п. Т. Яворський. — ОРХЕСТРА п. П. Г. Смолинського.

ПОЧАТОК ПРЕДСТАВЛЕНЯ ТОЧНО О ГОДИНЇ 8-ІЙ ВЕЧЕРОМ.

ПО ПРЕДСТАВЛЕНЮ БАЛЬ.

Всїх щирих і прихильних Родимцїв просить ся на той вечер о як найчисленнійшу участь, тим більше, що другого дня є американське сьвято „WASHINGTON BIRTH DAY". Богато людий не будуть в той день робити, а через те будуть мати змогу забавитись до раня, тож гріхом було би не користати з такої догідної хвилї. — Білєти на представленє і Баль вже суть в розпродажи і можна їх набути у кождого Товариша Клюбу, або у секретарів: п. А. Онисика, 68 Morris Str. і у п. Ст. Костїва, 45 Greene St., Jersey City, N. J.

УВАГА: Гості, прибувші з Ню-Йорської сторони, нехай зараз беруть коло Пенсильванїйського діпа стріт-кару „GREENVILLE" або „PLANKROAD", котрі привезуть їх аж під саму галю. Інформацій можна зажадати від кондуктора, а він покаже, де є „Arlington Hall" 706 Grand Street.

КОМІТЕТ

Вовк.

(Образок з житя руських буршів.)

V.

Хочу розказати історію про вовка. Нехай однак читач не думає, що „вовк" се може імя бурша... ні! — вовк, се таки справдішний вовк, якого зоольоґи причисляють до кляси звірят диких...

Однак наш вовк не був вже дикий. Зловили його малим в лісах на погранічу Росії і принесли до вітця бурша Бляґера, де вовк так освоїв ся, що ходив по подвірю за людьми, як звичайна собака.

Читач не знає ще бурша Бляґера, тож мушу з ним познакомити тебе. Бурш Бляґер був третим сином пан-отчика з околиць надкордоньских, а крім старших братів мав він ще немаленьку громадку молодших. Отець Бляґера належав до дуже добрих людий, а його духовні „овци" так поважали і любили його, що, еміґруючи до Росії, з повним довірем і любовю продали йому за дуже дешеві гроші — свої ґрунти... Лихі язики клепали вправді, що гроші, якими пан-отчик платили, були жидівські і що пан-отчик були лише посередником... але чого то лихі язики не наклеплють!... Пан-отчик дуже любили діточки свої, але їх було богато, тож годі було всім дати прожиток; тому Бляґер яко знаменитий ученик в ґімназії дбав про себе і лекціями зарабляв на житє. По матурі забаглось Бляґерови до Відня на фільозофію, а що Славянинови за зарібки в Відни трудно, тож мошонка пан-отчика мусїла для Бляґера відчинятись. Однак мошонка часто була пуста...

Але лишім се, та погляньмо, що Бляґер робив у Відни. Житє буршів припало йому до смаку, тож він віддав ся йому всею душею. Виклади університетські не принаджували його зовсім до себе, бож виклади — се як звісно — для буршів дуже несмачні речі. Бляґерови здавалось, що відзначаючі кляси з ґімназії вистануть йому до укінченя університету... та університет вимагає праці, великої праці... Але про те не хотів Бляґер думати. Забави буршівські потягнули його за собою, а що грошиків не ставало, тож йшов від Бляґера до дому оден лист за другим, на котрі пан-отчик дуже часто не відповідали. Розлючений Бляґер післав вже був раз до дому телеґраму такого змісту: „Vater, Geld! — Dein Sohn," та гадав, що гроші вже доконче прийдуть. Але якже він здивував ся, коли замість гроший, дістав від пан-отчика таку телеґрафічну відповідь: „Sohn, Geduld! — Dein Vater." — Вже то цілий рід Бляґера був такий веселий, тож і тепер засьміяв ся Бляґер з такого батьківського дотепу та пішов по людях номпувати гроші. Що одну цікаву прикмету мав наш бурш, а іменно ту, що страшно бляґував; тож другі бурші, провірившії всї його бляґи, охрестили його іменем Бляґер.

Минув вже оден рік буршівського житя і Бляґер поїхав на вакації домів. Самохвальбі і всїляким оповіданям про Відень, котрий — треба признати — Бляґер перестудіював дуже добре — не було кінця, а ціла родина радїла, що має в своїм кружку одного члена, такого дуже здібного і працьовитого. Одного дня вакаційного пополудня Бляґер і сів собі коло хати та задумав ся. Перед його очима в віддаленю кількасот кроків простяг ся зелений ліс, серед котрого прорізувалась дорога, ведуча за кордон. З початку ліса набиті вже були стовпи граничні, а за кордоном близько дороги стояла корчма. Туди споглядав наш бурш задумавшись, коли нараз почув голос пан-отчика:

— А над чим ти, сину, так думаєш?

— Бідний, бідний! — проговорила, вийшовши з хати, матуся Бляґера — Мучив ся цілий рік в Відни, а ще і тут думає про книжки...

— Та де я, мамо, думав про книжки... таж в мене тепер вакації.

— Говори ти своє — промовила мати, недовіряючи запевненям сина, та жаліючи над його долею, пішла до господарства. Якже часто помиляєть ся серце материнське в своїй безграничній любови до дітий!...

— Знаєте, тату, над чим я думав? — промовив Бляґер.

— Над чим, сину?

— Правда, тату, що нема над російський тютюн?

— Та вже-ж, що в нас такого нема — промовив пан-отчик.

— А я, тату, думав над способом, як би його з за кордону діставати і вже його придумав... Бачите, тату, в тамтій корчмі за кордоном є все гарний тютюн. Самому переносити небезпечно, тож я буду приучувати нашу кобилу. Обїздчикови дам кілька шісток і поведу її тамтуди через кілька день, то вона буде опісля сама ходити і нам носити тютюн...

— Фільозоф же з тебе, фільозоф! — клікнули урадовані пан-отчик.

Як сказав Бляґер так і зробив. Стара кобила до тижня так привчилась, що лише одного батога в корчмі діставала і опакована тютюном, бігла з корчми через лан напростець до своєї стайні. А Боже, щоби обїздчик зближив ся на границі до неї, бо був би добре почув її копита.

Як бачиш, читачу, наш Бляґер не дурно був на фільозофії. Промисл в него був не абиякий...

Але вернім тепер до історії з вовком. Минули вакації, а Бляґер поїхав знов до Відня, пращаний поцілуями і слезами цілої рідні. І тепер почав Бляґер жити у Відни по давному. „Stalehner-и," „Elterlein-и", „Vindobon-и," „Австрії" і тим подібні льокалї достарчали йому доволї матеріялу до студій і знов доскулював йому брак гроший та гроший... „Тату, — писав Бляґер до дому — коли можете, присилайте гроші, бо книжок менї потреба і такси на університеті дороґі" — але замість гроший, прийшла відповідь: „Радь, сину, в тебе голова добра, тож може найдеш спосіб, звідки би роздобути гроші."

Нехай читач не думає, що відповідь та була іронічна; навпаки, пан-отчик добре знали, що Бляґер, розглянувшись в ситуації, зуміє подати добру раду.

Бляґер подумав над відповідю, кляснув в долонї і сів писати лист до вітця.

— Тож то буде штука! — подумав Бляґер, скінчивши лист до пан-отчика і забирав ся до писаня другого листу, але нараз спаленів, встав з крісла, ударив себе по чолї і проговорив: „Ото-б я попав був в сітку! другий лист вже хто инший напише."

Веселий вийшов Бляґер на місто і, кинувши лист до скринки, поспішив улицями Відня.

Не менче веселі були пан-отчик, коли дістали лист Бляґера. — Вже то нема над голову мого сина! — подумали пан-отчик і когось ожидали. І дійсно над вечером прибув сподїваний гість, а ним був місцевий лїсничий.

— А, витайте! — промовили пан-отчик — давно ми не бачились, а з чим Господь провадить?

— З интересом, — промовив лїсничий, мужчина літ до пятьдесяти.

— А з яким, коли можу спитати?

— Та з таким, щоби еґомость продали менї вовка.

— Що? продати вовка? — промовили пан-отчик, таж він в мене, як рідна дитина... О, пане лїсничий, того вже не зроблю...

— Продайте, продайте! — намовляв лїсничий — добре заплачу...

Не стану розказувати дальшої ходи сеї справи, досить, що по півгодиннім торзї продали пан-отчик лїсничому вовка за пятьдесять злр.

Коли лїсничий виложив гроші на стіл, пан-отчик спитали: „Скажіть менї, пане лїсничий, на що вам вовка, бо я не видержу з цїкавости."

Лїсничий виняв лист від віденської фірми „Schaefer und Sohn" Stubering 15. писаний по нїмецьки, в котрім та фірма просить лїсничого о висланє живого подільського вовка, якого доконче потребує на продаж для одного ґрафа. Цїна, яку лїсничий мав дістати, була 100 злр. крім коштів висилки.

— Тож то ви сьвітлий інтерес робите! — клікнули пан-отчик... підійшли-ж ви мене, підійшли!

Але торг був скінчений, тож лїсничий попращав ся з пан-отчиком і відійшов домів.

Пятьдесять злр., вторгованих у лїсничого, пішли на другий день до Відня, а в три дні пізнїйше поїхав тою дорогою в желізній клїтцї вовк. Добре було їхати вовкови, бо їсти подостатком давали, всеж таки вовк не міг собі здати справи з своєї подорожи. Приїхав вовк до Відня, де його враз з клїткою замкнули до маґазину і держали через десять днїв. Вовк вив що не міра, бо якже-ж було не вити, коли навіть не пустили бідачиска перейтись по Відни і побачити хоть би тілько музей. По десяти днях неволї їхав вовк знова желїзницею і яка-ж була його радість, коли по двох днях побачив свої рідні сторони, лїси і попівство... Фірма Schaefer und Sohn не істнувала в Відни...

* * *

Випустили у лїсничого вовка з клїтки і він побіг просто на попівство. Але як же він здивував ся, коли його відтам гнали патиком... Лїсничий зливав також свою злість на вовкови, і коли лише вовк хотів ласитись, діставав все порядного штовханця. А споглядаючи на попівство, затискав лїсничий зуби і шептав: чи нїмецьке „schaeme mich," чи наше „шибеники"...

Лаврін.

На нашій Вкраїні...

На нашій Вкраїні
Дніпра филї синї
пливуть собі в далеку даль —
і блакит там неба
все є, що треба,
нарід тамки давить жаль.
На нашій Вкраїні
Дніпра филї синї
пливуть і миють береги —
і гарні там цьвіти
і хочеть ся жити
та давлять волю вороги...

Ф. Коковський.

В МІСЯЦЮ ГРУДНЮ 1910 р. ПРИСТУПИЛИ СЛЇДУЮЧІ НОВІ ЧЛЕНИ ДО Р. Н. СОЮЗА:

Бр. сьв. О. Николая в Бруклин, Н. Й.

В. 291. Маєровський Іван, Карасїнська Марія, Боґан Юлія, Нисторак Цазя, Прибитин Марія, Боґан Мих., Гутирак Іван, Ґлюз Теодозій, Шепорак Гав., Ільчак Петро, Тимчишин Гавр., Феціца Християна, Феціца Василь, Саляк Григ., Тимчишин Волод., Карасїнський Мих., Жубіль Сем.

Бр. сьв. Михаїла в Ню Кенсінґтон, Па.

В. 296. Підганюк Мих., Ганчарик Павло, Брох Теофіль, Шипан Василь, Бек Антін, Шаваровський Ник., Калиновський Петро.

Бр. сьв. Михаїла в Дравосбурґ, Па.

В. 297. Баранюк Іван, Моринич Демко, Патрон Іван, Лищан Данько, Хохла Николай, Хохла Стефан, Хохла Іван, Хохла Олекса, Ширимета Антін, Поживчак Павло, Мельник Дмитро, Лищан Никола, Поліївський Никола, Семенюк Танас, Патрон Мих., Гнатовська Анна.

В. 1. Витязь Іван.

В. 2. Жидяк Петро.

В. 6. Василенчик Мих., Корнута Іван. Іван.

В. 7. Гирчак Іван, Рифун Онуфер, Пухнатий Антін, Серенчак Николай, Дудик Петро, Баволяк Мих.

В. 9. Гитера Осиф, Ґранчак Василь.

В. 11. Маслїй Дмитро.

В. 13. Бача Іван.

В. 14. Сисак Ілько мол., Ґрабіш Никодим.

В. 16. Скирчик Яцко, Дир Онуфрій, Леньо Іван, Гарачуц Митро, Давидяк Іван, Ґойда Василь, Тедза Василь.

В. 18. Бомба Андрей.

В. 23. Вробель Бельо, Лемеш Михаїл, Подрацкий Томас, Огман Іван.

В. 27. Галяма Михаїл, Федак Іван, Владисик Николай, Канюшовський Іван.

В. 28. Пиніґрин Митро.

В. 29. Пельо Іван, Гудак Микита.

В. 30. Брелик Осиф, Черевічник Осиф, Мусяла Іван, Обжуд Михаїл, Мельничек Михаїл, Юзефович Василь, Калемон Афтанас, Уйків Іван.

В. 31. Бобалик Петро.

В. 33. Ліщинський Петро, Кибало Василій, Винарчик Василь, Сухіна Миколай, Масляник Фецьо, Коніцкий Еміль, Турковський Павло, Гевчук Миколай, Ощіпок Йосиф, Петрусь Стефан, Чмир Василь.

В. 34. Бінцаровський Теодор.

В. 35. Романчак Ілько.

В. 40. Куняк Іван, Королишин Федор, Королишин Дмитро, Жак Іван, Дзюмбила Осиф, Терлицький Миколай, Васько Іван, Вох Василь, Помаранський Мих.

В. 42. Табачук Михайло, Молодовець Семен.

В. 49. Олеярчик Йосиф.

В. 53. Баталик Василь, Процик Іван, Гадук Павел.

В. 55. Капанайко Антін.

В. 58. Крупінський Михайло.

В. 61. Міка Іван, Мальчан Анд., Желїняк Тома, Міґдали Владислав, Пиляш Васко.

В. 63. Жиствак Семен, Бандуряк Федор, Церпляк Войцех.

В. 65. Ткач Йосиф.

В. 70. Дукельський Іван, Шибунька Іван, Яримкевич Григ., Петрик Стефан, Соколовський Дмитро, Онуфров Григорій, Хомінський Омелян.

В. 71. Сьвітловський Іван.

В. 72. Петрочко Федор, Рудавський Василь, Рудавський Николай, Сидор Василь, Кірик Гриць, Прятка Петро, Фучила Семен, Макара Стефан.

В. 73. Костур Андрей, Олїйник Іван.

В. 75. Коруц Йосиф.

В. 78. Гадук Іван, Осьоровський М., Ючило Андрей, Козловський Йосиф, Старецький Ілько, Сухина Роман, Якубовський Іван, Гевюк Миколай, Маційовський Собек, Палямар Микита, Повседа Юрко, Маційовський Мих., Гусейко Йосиф, Близнюк Миколай, Кіпка Феско, Палинський Петро, Маслий Яцко, Драбик Антін, Хшонщ Мих., Левко Юрко, Мерчук Василь.

В. 79. Палай Андрей, Лацек Йосиф.

В. 83. Пелех Зофія.

В. 85. Клим Дмитро, Писанчин Николай.

В. 87. Дячек Василь, Лукач Курило.

В. 89. Куч Григорій.

В. 90. Романишець Ілько.

В. 92. Краківський Петро.

В. 95. Ґмитрик Матвій, Тулай Василь.

В. 99. Годованьский Петро, Добуш Іван, Скоріп Ілія.

В. 102. Дермак Іван, Савіцький Павел.

В. 104. Стопень Петро, Канцьо Ілько, Молчан Йосиф, Печінка Стефан, Галент Михаїл, Пахуцкий Броніслав.

В. 108. Макляк Олекса, Федак Юрко.

В. 109. Тимчишин Мих., Дудра Семен, Лось Йосиф.

В. 114. Келемець Олекса, Димян Мих., Головко Василь, Ванґуліс Мих., Квалїсик Юрій.

В. 116. Ґренюк Іван Ґерула Петро.

В. 117. Іванчук Михаїл.

В. 120. Базар Лесько, Куцик Мих., Біляє Мих., Гута Василь, Копанїшин Олекса, Іваночко Гриць, Михальчак Анд., Гриник Захар, Вишньовський Юрко, Коваль Василь, Джула Іван, Фрин Михайло, Фірман Осиф, Кравець Іван.

В. 122. Княнка Зузі, Бальо Марґіта, Симкавчук Ядвіґа, Чех Павліна.

В. 123. Кузьмин Микита, Івануса Проць, Назарчук Тома, Козновський Юрій, Білецький Іван, Телїщак Стефан, Косовський Теодор, Гащак Андрей, Солодкий Гриць, Холод Данько, Холод Павло, Черняк Павло, Капровський Самсон.

В. 126. Барбалич Михайло, Даранський Марія.

В. 127. Сидор Яков.

В. 130. Цєсля Гнат.

В. 132. Заволїхний Андрей, Яськів Василь, Калита Василь, Кобаса Павел, Більо Іван, Смерека Дмитро.

В. 133. Садовський Іван, Ґвязда Іван, Дзера Стефан.

В. 134. Костура Василій.

В. 135. Рафальский Андрей, Бацковський Федор, Бережанський Ник., Мандрик Іван, Лазоришин Матій, Вовк Вас.

В. 140. Прокопенко Николай.

В. 141. Ребут Ілія.

В. 143. Мустовий Іван.

В. 148. Дуляк Дмитро, Стецько Анд.

В. 152. Кнап Марґарета, Борбала Юґас, Онда Марія.

В. 153. О. Пелехович Йосиф, Швед Іван.

В. 155. Притика Гілярко, Саранчак Іван, Хміловський Іван, Марків Іван.

В. 156. Дикий Теодор.

В. 157. Воргач Сильвестер, Гацко Петро, Кіц Михайло.

В. 159. Чарнецький Стефан, Риджевський Петро, Майба Тимко, Лахман Володимир, Луцишин Іван.

В. 165. Маховський Михаїл.

В. 166. Лукачко Іван, Тхур Адам, Ворона Семко, Микита Петро, Здиняк Михайло.

В. 168. Денкович Григ., Космина Андрух, Білїнський Іван.

В. 169. Цюпашка Іван, Дудурич Ів.

В. 171. Доленко Єронїм.

В. 173. Бусаніх Марія, Репасі Марія.

В. 174. Захарків Іван, Гнатишак Михаїл, Гладиш Павло, Зазулич Петро.

В. 178. Ковба Григорій.

В. 179. Кітюк Микола, Стадник Микола, Білик Андр., Яніґа Йосиф.

В. 187. Кончак Григ., Лико Николай.

В. 188. Візьняк Дмитро, Леґдан Іван.

В. 189. Сештак Юрко, Мадар Михайло, Косців Олекса, Миґелич Яків.

В. 190. Ґлутковський Михаїл.

В. 197. Слїпець Павло, Гриб Мих., Пінянський Ясько, Блендей Стеф., Маляр Василь, Іваницкий Якуб.

В. 199. Гайдук Елизавета.

В. 205. Никулич Іван.

В. 208. Паль Варвара.

В. 209. Кусий Михаїл.

В. 212 Мацко Стефан.

В. 213. Жебровський Вацлав, Ґаєвський Петро.

В. 214. Евусяк Марія.

В. 217. Крик Іван, Балюк Стефан, Поснок Никола, Шеремета Теодор.

В. 219. Ференц Семко, Мазурчик М.

В. 221. Ґвоздь Іван.

В. 222. Вараниця Онуфрей, Куцінський Іван, Вітюк Іван, Кічула Михайло, Тройцак Стефан, Романюк Фецко, Роля Павло, Рапач Василь, Вітюк Павло, Хромяк Іван, Вітюк Павло, Ґулик Іван, Сушко Ілько, Качуряк Семан, Фалатович Михайло, Маринчак Йосиф.

В. 223. Хома Црокіп, Ґрундовський Николай.

В. 224. Корда Йосиф, Дяків Ник.

В. 225. Ливандовський Олекса, Іванишів Василь, Пурій Тимко, Щурик Николай, Кузїв Михаїл, Пурій Григ., Андрушко Іван, Сасик Григ., Якимів Николай, Лавдир Стефан, Козак Іван, Кузїв Онуфрей, Мандрук Павло, Лужецький Іван, Бурінюк Ілько, Ільчишин Онуфрей, Данилів Онуфрей, Панчак Михаїл, Данилів Сень, Номандюк Пилип, Возняк Франко, Рафалянт Йосиф, Мазур Вас., Василюка Юрко, Дудич Михаїл, Папушка Андрей, Паскевич Марко, Таній Теодор, Бялочинський Валентій, Бялочинський Петро, Матраль Никола, Сіташ Антін, Коваль Іван, Коваль Онуфрей.

В. 227. Савка Йосиф.

В. 229. Кузьма Федор, Левінський Миколай.

В. 230. О. Курило Кость, Ядчишин Катерина, Сусїк Марія.

В. 235. Бобак Павел, Кусняр Михаїл, Холавка Іван.

В. 237. Камінський Пантелимон.

В. 241. Контна Марія.

В. 242. Доскоч А., Цибуховський Аксентій, Гринишин Ігнат, Шванцик Зах.

В. 243. Семків Олекса.

В. 249. Левицький Іван, Бойко Ник., Вітушинський Максим, Содомора Прокіп, Катаринюк Іван.

В. 250. Кохан Василь, Капитка Мих.

В. 251. Клинчак Йосиф.

В. 255. Жидик Васько, Ґерич Анд., Катинський Михаїл.

В. 257. Бандура Николай.

В. 259. Яремцьо Теодор, Облочинський Михайло, Мочаловский Іван.

В. 261. Гайдучак Варвара.

В. 265. Норек Френк, Касенський Й.

В. 266. Хованець Анеля, Галяма Анна.

В. 268. Зубер Пилип, Мудрай Андр.,

В. 269. Поломчак Іван.

В. 270. Грицко Анна, Ґонилець Дора, Банашевич Павло.

В. 272. Німець Михайло.

В. 276. Щигол Стефан.

В. 279. Солян Василь.

В. 283. Салата Михаїл.

В. 288. Ґудз Василь, Ґолїнський Іван, Ґолїнський Марцін, Щепанський Зиґмунт.

В. 290. Яремко Анна, Борко Фелікса.

В. 292. Куцло Іван, Когут Іван, Зень Теодор, Витар Теодор, Якубчак Ігнатій.

В. 294. Михальчик Василь, Стиранка Василь.

Т. Лабовський.
Гол. рекод. секретар.

Книжки надіслані до редакції.

Дзвінок. Ілюстрована часопись для дітий і молодежи. Виходить 10. і 25. кождого місяця. Передплата для Америки річно 2 доляри. Адреса Редакції: К. Гриневичева, Львів, ул. Бартоша Ґловацкого ч. 8. Адреса Адміністрації (тут посилаєсь перекази грошеві, рекламації): Львів, ул. Мохнацкого ч. 12. Ч. 18. і 19. У Львові 10. жовтня 1910. Зміст: К. Г.: Листочки злїтають (стих). Олелько Островський: Івасів гріх. К. Г.: Мій город з моху. Др. Іван Демянчук: Даруся — Пчілка. Олекса Коваленко: Дзвіночки (стих). — Кіт. Едмунд Amicis: Як син доглядав хорого тата. — На довгі зимові вечери... К. Г.: Як павуки подорожують? — Всячина. Позір українські діти! Праця і забава. — Додаток для малих читачів: Брати Ґрімм: Три пряхи. — Що се? (стишок). Мої книжечки (стих).

Учитель. Орґан Руського Товариства Педаґоґічного. Видає Редакцийний Комітет. Редаґує Д-р О. Сушко. Річник XXII. Ч. 20, 21 і 22. 20. падолиста 1910. У Львові, 1910. Виходить 5. і 20. кождого місяця і коштує для Америки річно 2 доляри. Адреса: Редакція і Адмінїстрація, Львів, ул. Мохнацкого ч. 12. Гроші треба посилати на адресу: Руське Тов. Педаґоґічне у Львові, ул. Мохнацкого ч. 12 (зазначити: на пренумерату „Учителя"). Зміст: Пятидесятилїтє Шевченкової смерти. Володимир Радзикевич: Марія Конопніцка. Юліян Ловицький: Основуванє приватних народних шкіл і їх веденє. Др. Іван Демянчук: Антісемітизм в старині. Іван Ющишин: Рідна мова в рідній школї. Лесь Денисюк: Міжнародна мова — Есперанто. Теодор Левицький: Маївка. Іван Ющишин: Новини нашої педаґоґічної літератури. Іван Климко: Методичне переведенє четирох віршиків із „Школи нар." З широкого сьвіта. З часописий і журналів. Вісти з за кордону. Надіслані книги. Переписка редакції.

Позір Братства!

Роблю всї братскі річи найлїпше і найкрасше, з найлїпшого матеріялу за дуже приступні цїни і за роботу ґарантую. Продаю книжки і на жаданє посилаю цїнник.

Єсьм довголїтним членом Р. Н. Союза. Проч з чужими; удавайте ся до свого! Мій адрес

STEFAN KALAKUKA
215 Moran Court, Scranton, Pa.

ВАЖНЕ ДЛЯ РОБІТНИЦЬ!

Руське Бюро Працї. Перворядні занятя удїляє ся женщинам по приватних плейсах і ресторантах. Дївчат потреба зараз. Плейси до вибору. Платня добра, а правна порада безплатна. — Просимо удаватись до нас в подібних справах. Е. Стефанов і Мих. Угорчак, „New Manhattan" Emploment Agency, Tel. 5484 Orchard

161 E. 4th Str. New York City

Петро Ярема

русский погробиник
випозичає керичі на весїля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
(між 7-ою а 8-ою ул.)
Телефон: Orchard 2568.

ЦЇНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ".

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяцїв до року) платять ся після специяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жаданє листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубрицї „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменше 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути присилана з гори та в цїлости. В противнім разі оголошенє безуслївно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає нїякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошеня несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дїйсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тілько правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає нїяких поквітовань.

ДАРОМ вилічите себе самі!

Ліки „Galen" вилічили тисячі людий, вони вилічать і Вас. Пощо платити величезні суми гроший за лїченє, коли Ви можете вилічити себе самі і таньо. Пришліть свою точну адресу, ім'я і прозвиско і напишіть який нумер з 10 ліків Ви хочете, а ми Вам зараз вишлемо одну пробку даром. Rumatina лїчить ревматизм, невральгію. Pepsola лїчить болїзни жолудка і т. п. внутрішні недуги. Fortola, патентований лік для нервозних, ослаблених та утративших успіхом всі [illegible]. Sanquinola вилїчує лихорадку, малокровність і др. Asmola лїчить зі знаменитим успіхом всї грудні болїзни, як катар, астму і хронічний кашель. Virola лїчить гріпу, виразки і т. п. Hemora вилїчить в короткім часї геморойди і загроєнє крови. Merpota цїлковито лїчить сифіліс і рани по тїлї. Peloorese являє ся хоронним ліком проти випадання волося і болю голови. Profilacta вилїчує в короткім часї жіночі недуги. Пишіть до

GALEN CHEMICAL CO., 2121 Broadway, New York City.

„ДУШПАСТИРЬ" є се прекрасна, щиро-руська церковно-народна ґазета.

Вона виходить у Філядельфії кождого місяця і подає красні духовні науки, ріжні річи релїгійно-морального змісту та відомости зі сьвіта. В Душпастир-і печатають ся важні для всїх оголошеня гр. кат. Епископскої канцелярії. Є там красні образки (ілюстрації) Сьвятих і описи їх житя. Не брак там навіть веселих і здорових жартів.

„ДУШПАСТИРЬ" коштує на цїлий рік так в Америцї як і в старім краю дуже мало, бо лише 1 дол. 20 центів.

Гроші на „Душпастиря" треба посилати почтовим переказом (money-order-ом) на адресу:

Rev. Zachary Orun, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

Одинокий руский адвокат і нотар на цїлу Америку Доктор прав

ЮЛІЯН ЧУПКА

Конзулярний комісар.

Полагоджує всї справи в Галичинї. Процеса спадкові і ґрунтові. Відбере гроші від довжників. Справи військові. Опоряджує контракти, повномочія і всї инші документи. Перепроваджує інтабуляції і всї вписи гіпотечні. 2-

3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.

Адрес почтовий:
JULIAN CZUPKA, LL. D.
3 N. MAIN STR. WILKES-BARRE, PA.

Лічу лишень мущин!

Специяльні і заразливі слабости мущин.	Чи Ви єсьте дотинені якою специяльною слабостію і чи хочете віддати ся під опіку довіреного лікаря?
Занечищене крови; скірні висипки; болі в роті, горлі і на шкірі.	Чи Вам випадає волосє? Чи чуєте Вам в усті і чи маєте непевний кашель? Чи болять Вас вуха або кости? Чи маєте болі голови або болі в кінцях? [illegible]
Недомагання мочеві; блуди молодости; запаленя; корчі і непевність артерій.	Чи не допустились Ви проступку проти прав здоровля і природи? [illegible]

Порада і оглядини безплатні.
Урядові години: від 10-ої рано до 4-ої попол. і від 6-ої до 8-ої вечер.
В неділї і свята від 10-ої рано до 1-ої попол.

Dr. GEARY
151 West 23-rd St., New York, N. Y.

Зголошуючі ся по опіку лїкарську мусять явитя ся особисто до оглядин, позаяк листовними порадами неможливо як слїд лїчити слабостий. Не пишіть до нас, але приходіть самі. 45-18

Сей великий ґрафофон можете купити за готівку або на сплату.

Сей ґрафофон є найцїннїйшим з усїх попередно продаваних, є уміщений в гарній магоневій скриночцї величини 12 квадр. цалїв з поверхнї а 6 цалїв висоюкости, має оздібну трубу 16 цалїв в пересїку і сильний мотор. Підойма від шпильки є лискуча і нїкльована як також апарат до передаваня голосу. 10-цалевий рухомий кружок на рекорди має нїкльові береги. Грає все.

За готівку $20.00 з 5-ма 10-цалевими подвійними рекордами, до вибору.

На сплату $22.00 з 3-ма 10-цалев подвійними рекордами, до вибору. При купнї жадаєсь 12 долярів, а решта по 2 дол. місячно. 5 міс. на сплату.

З понизшого спису можете собі вибрати числа рекордів.

Сї нові русько-українські рекорди спроваджене з Галичини; грають з обох боків і коштують всего 65 центів. 52-

433	„Гей на горі, там женцї жнуть". „Дївча в сїнях стояло".	3221	„Зеленая рута", „Ой за гаєм". Рах, цях, цях — полька
434	„Коваченьку куда йдеш". „Змарнїв я".	3223	„О, не забудь". Полька-мазурка.
435	„Стоїть явір". „Ой місяцю".	3233	„Вилїтали орли". Краковяк — танець.
597	„На городї коло броду". „Вічная память".	3237	Весні[illegible]. Нічний танець.
599	„Ой летїла зазуленька". Новий військовий марш.	3240	„Ой під гаєм зелененьким". Ковачок, руський танець.
601	„Чом так скрито". Весїльний марш.	3242	„Ой у поли три криниченьки". Сиґналовий марш.
2640	„Буде імя твоє". „Цїсарська варта".	3243	„Хусточко-ж моя". Леґінка — гуцул. танець.
		3245	„Сонце низенько". Одна Мазурка з двійками.

Пишіть до нас по катальоґи граючих машин, машин до шитя, бритов, гармоній і музичних інструментів.

GLOBE RECORD & SUPPLY CO., 129 7th St., New York.

Русини Пітсбурга! ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ ЩО ГРОШІ — ТО СИЛА?

Старайтесь пізнати та почніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розі ул. Carson-a і 14-ої. Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ін. Кождий, що має у нас гроші, стримує на бажанє звіт стейтової контрольори.

Продаємо Корабельні Карти на найлїпші лінії, а гроші до краю висилаємо по почтовім курсї.

German Savings and Deposit Bank
Cor. 14th & Carson St.,
South Side, Pittsburg, Pa.
Я. Е. Рот, през. А. П. Міллер, кас
Ол. Бучак, ур. банк.

Свій до свого!

ШИФКАРТИ

Руська Корабельна Аґенція Григорія Кунашевського
члена Руского Народного Союза.

ВАЖНЕ! Як заїхати до старого краю або спровадити кого до Америки скоро і вигідно, а не видати богато гроший? На се питанє дістанете відповідь з важними поясненями, скоро напишете лист (посткарта вистарчить) до Руської Корабельної Аґенції. Переконаєте ся, що лиш у нас можете купити шифкарту за найтаньшу цїну.

Поучене для живучих по контрах!

Єсли уже рішились сьте ся їхати до старого краю, а хочете, щобисьте не спізнили ся на шифу та не блукали по дорозї, то перед виїздом повідомітъ нас, коли і котрим треном виїдете, то ми вишлемо аґента, котрий стрітить Вас на стації. В случаю спізненя на трен, то як прибудете до Ню Йорку, не їдїть, пуняючи на слїпо, та не віддавайте ся в руки всїляких невідповідних людий, яких часто спітнаєте по улицях при стації, а котрі лише задурюють, обдеруть та ще й висьміють чоловіка. Зателефонуйте зі стації до Руської Корабельної Аґенції: нумер нашого телефону є 887 ORCHARD, а наш аґент сейчас прибуде і на Ваше жаданє має Вам показати лист, котрий Ви нам писали і услужити чесно, як Р. К. Аґенція вимагає. Виїжджаючи до Ню Йорку, беріть нашу адресу зі собою, застосуйте ся до нашого поученя; оно богато обезпечує пасажира, а нїчого не коштує. До нас приходять що дня люди, котрі ходили до чужих аґентів, а опісля прийшли і переконали ся, що у свого чоловіка найлучше.

В нашім Бюрі полагоджують ся всякі справи так старокраєві як і американські. Хто отже має яку справу, нехай удасть ся особисто або піднесе ся листовно на адресу:

G. KUNASHEVSKY
179 East 3rd Str., New York, N. Y.

Відповідне средство у відповіднім часї.

Нераз кладучи ся спати почуває ся цїла родина добре, однак слабість часто приходить серед ночи. Дитина приміром сильно починає кашляти і з плачом звертаєсь до матери, що її болить горло. Лучаєсь також, що хтось в родинї серед ночи дістав загрозливий невральгію, або астма не дає комусь спати, справляючи йому терпінє і він бореєсь о віддих. Так могуть минати цїлі години, заки прийде лїкар. В таких случаях Pain Expeller є неоцїненим средством.

Держіть сей лїк під руками на случай потреби. Се є конечностію, щоби запобічи в наглих случаях, заки лїкар зможе до вас прийти. Перестудженє не буде небезпечне в наслїдках, єсли ужиєте скоро Pain Expeller. Сей лїк можете купити в усїх аптиках по 25 і 50 центів бутелька. Стережіть ся підроблених лїків і звернїть увагу на отсю вінєту. Правдивий Pain Expeller находить ся лиш в такім опакованю. 39—

F. AD. RICHTER & Co.
215 Pearl St., New York City.

Ріхтера Congo-пілюльки усувають нестравність жолудка.

Россійсько-Американська Лінія.

Одинока без пересїданя поміж Америкою і Россією.

Пароходи відпливають з Ню Йорку
„Россія" — 11-го лютого 1911
„Курск" — 25-го лютого 1911
„Бірма" — 11-го марта 1911

Нові, двоцрубові пароходи „Курск", „Россія", „Бірма" і „Лїтуанія" правильно курсують поміж Америкою і Россією що дві недїлї. Се є одинока лінія без пересїданя. Пасажири сеї лінії можуть порозуміватися своєю рідною мовою та дістають свої народні страви.

Величезну догідність сеї лінії без пересїданя можуть посьвідчити тисячі пасажирів, що їхали пароходами сеї лінії.

Більше подробиць подадуть наші аґенти або головне заступництво лінії:

A. E. Johnson & Co.,
Gen. Pass. Agents,
27 Broadway. New York.

РУСИНИ! Перестаньте переплачувати за одіж, яку купуєте по склепах.

Купуйте виключно тільки у
Славяньського Кравецького Товариства,
а ощадите від 8 до 10 долярів
— на кождім одязї —
БЕЗПРОВОЛОЧНО ЖАДАЙТЕ ВЗОРІВ.
Пишіть на адресу:

Slavonic Tailoring Co.
131 Bleecker Str., New York City.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ"

під покровом св. Арх. Михаїла.
„RYZNYCIA", 114 Chestnut Street, SHENANDOAH, PA.

Має склад і виріб річей церковних як:
Фелони чорні від .... $30—65.00
Ризи сьвітлі від .... $35, 40, 55, 60, 80 і висше
Стихарі від .... $6.00 „
Ручники, илитони, хоругви з образами від $30.00 і в.
Чаші від .... $20, 35, 40, 50 і висше
Лїхтарі, Служебники, Евангелія від $20, 45, 55, 60 і 80.00 дол.
Цьвіти на престол і до сьвічок по ріжній цїні.
Приймає ся замовленя на нові річи і до направи старі ризи.
ВИРОБЛЯЄ СЯ ВІДЗНАКИ БРАТСКІ, ПАСИ і проче.

Сьвітло церковне:

СЬВІЧКИ ВОСКОВІ (декоровані) з образками по 26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф., 4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.
Сьвічки воскові ручно декоровані 50 цнт. за фунт, 2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.
Трійції ручно декоров. 5, 6.50, 7, 9.50 д. | Угли до кадильниці . . . . . 25 цнт.
Пачка (120) запалачів . . . 24 цнт. | Олива Гальон . . . . 1.10 дол.
Сьвічки воскові до надставлюваня 3 на фунт 22 цт.
„ „ 4 на ф. і 6 на фунт .... 22 „
Офірки воскові 16 на ф. і 18 на фунт .... 22 „
Сьвічки стеаринові .... 16 „
„ „ 4 на ф., кручені 4 на ф., 6 на ф. і 1 на фунт.
Сьвічки на престол (extra) 37 цт. за фунт, воскові жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.
Надило 50 і 55 цнт. за фунт.

Власний фонд ґаранційний $100.000

зложений в урядовій касї стейту Ню-Йорк найлїпше ручить за знану банкирську і аґентову фірму

HENRY J. SCHNITZER,
141 Washington St. New York. 46-19

Користайте сьміло з совісних услуг тої фірми, коли бажаєте ДЕШЕВО, БЕЗПЕЧНО І СКОРО ВИСЛАТИ ГРОШІ до краю, СПРОВАДИТИ КОГО З КРАЮ без труду або РОЗСУДНО ПОЛАГОДИТИ ІНТЕРЕСИ НАСЛЇДСТВОВІ В СТАРІМ КРАЮ ЧЕРЕЗ ДОСЬВІДЧЕНИХ І ВІДПОВІДНИХ ПРАВНИКІВ. Удавайте ся з кождою справою до тої фірми, бо вона заслугує на тоє. Єсли хто небудь оголошує дуже низьку цїну під позором борби конкуренційної, то сейчас можете бути певні, що по такій самій низькій цїнї або може ще і дешевшій продасть Вам шифкарту стара фірма банкирська і аґентова:

HENRY J. SCHNITZER, нотар, 141 Washington St., New York.

Оден з найбільших броварів в Америцї.

Варить пиво на правдивий способ, без всяких примішок.

Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.

Голова від него нїколи не болить, бо есть здорове і поживне.

Не треба єго вроштово хвалити, бо добре само за себе говорить.

E. ROBINSON'S SONS,
Lager Beer Brewery,
435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.

Telephone calls:
General Office 2833, Night Call 4854.

METALLIC HEELS AND COUNTERS

Металеві обцаси і запятки.

Для майнерів, каменярів, фармерів і всїх, що роблять при тяжкій роботї

Се відносить ся до Вас. Вони зроблені зі сталї. Лекші від шкіри. Пособлюють чоботи і защадять Вам гроші. Легко їх прикріпити. Кождий швець Вам їх наложить або дістанете їх враз з чоботами у Вашого купця. Пишіть по книжочку, з котрої довідаєтесь більше.

UNITED SHOE MASHINERY CO.
Boston, Mass.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50.000.00. Надвишка і нерозділені зиски $93.000.00.

Заснований 1864 року.

Правадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні мони ордери, драфти і пересилає гроші до всїх частий сьвіта, позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїлись протягом послїдних 5 лїт і виносять тепер около $500.000.00.

Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

FREE

ДАРОМ револьвери, бритви, біжутерії і и. Небувала досі так дешева нагода!

Щоби чим скорше випродати наш великий запас славних американських годинок, ми постановили давати ДАРОМ, через 30 днів, до кождої годинки: 1 гарний 5-доляровий полїрований сталевий револьвер на 7 стрілів, 1 загально знану 2 долярову бритву Котлєра, 1 першорядної якости подвійний голярський пасок вартости 1 дол., 1 подвійно золочений ланцушок з дармовисом (50 цнт.), 1 пару шпинок до маншетів (50 цнт.), 1 елеґантну шпильку (25 ц.), 1 ґарнітур з 4 шпинок до ковнїрцїв (10 ц.). Всї ті так ужиточні презенти, вартости ($9.35), посилаємо даром з кождою замовленою годинкою, мужеською або жіночою. Ся годинка має знаменитий викладаний каменями осередок, ґарантований на 20 лїт, накручуєсь автоматично, має найновійші удосконаленя, іде докладно. Оклади подвійно золочені правдивим золотом і гарно ґравіровані. Хотяй ся годинка є вартости $15.30, ми вишлемо її кождому на С. О. D. (за післяплатою) за $5.95 з правом вільного оглядженя її. Єсли будете з неї вдоволені, заплатїть аґентови $5.95 і за пересилку а годинка і всї дарунки будуть Ваші. Інакше не платїть, а аґент зверне товар на наш кошт. Се Вас нїчо не коштує побачити. Наші річи мають покуп, і ми радо беремо на себе ризико. Єсли пришлете $5.95 з замовленєм ми оплатимо пересилку і дамо Вам ще камінь до остреня бритви вартости 1 дол. Позір! Дамо Вам одну годинку і всї дарунки, єсли замовите 6 годинок відразу за $35.70. Скажіть яку хочете годинку, мужеську чи жіночу. Памятайте, що замавляти можна лиш до 30 днїв. Пишіть днесь!

CARROLL CUTLER & CO., 3[illegible] [illegible]hattan Bldg., Chicago, Ill.

Одинока взірцево уряджена

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ"

затрудняє добре вишколений друкарський персонал, посїдає найновійші машини, як тоже ріжнородні гарні черенки і прикраси.

Виконує
всякі друкарські роботи
точно, гарно і по низьких цїнах.

Впов. Родимцї, як тоже Відділи і члени Р. Н. Союза повинні з всякими друкарськими роботами удавати ся лише до своєї друкарнї „Свободи." — Адрес:

184 Hudson Street, New York, N. Y.